

De situatie van kinderen en jongeren op Aruba

unicef

© United Nations Children's Fund (UNICEF), 2013
Foto's omslag © UNICEF/UNI119953/LeMoyne

Disclaimer:

De meningen in deze publicatie zijn de standpunten van de auteurs en geven niet noodzakelijkerwijs het beleid of de standpunten van UNICEF weer.

De termen en aanduidingen in deze publicatie en de presentatie van het materiaal betekenen niet van de kant van het United Nations Children's Fund (UNICEF) een oordeel of advies over de juridische status van een land of gebied, of van haar autoriteiten of de afbakening van haar grenzen.

Nederlandse eindredactie: Mark Wijne, UNICEF Nederland en Colette Mulder, tekstensie.nl

Vormgeving: Shiloh Productions

De situatie van kinderen en jongeren op Aruba

unicef

INHOUDSOPGAVE

<u>TEN GELEIDE</u>	13
<u>VOORWOORD</u>	14
<u>LIJST VAN AFKORTINGEN</u>	15
1. <u>INLEIDING EN METHODOLOGIE</u>	17
2. <u>KERNGEGEVENS OVER ARUBA</u>	21
3. <u>SOCIAAL BELEID EN MAATSCHAPPELIJKE INVESTERINGEN</u>	29
4. <u>HET RECHT OP GEZONDHEID</u>	35
5. <u>HET RECHT OP ONDERWIJS</u>	43
6. <u>HET RECHT OP BESCHERMING</u>	53
7. <u>HET RECHT OP PARTICIPATIE</u>	65
8. <u>CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN</u>	69
<u>REFERENTIES</u>	74
<u>BIJLAGE: TOEZICHT OP DE AANBEVELINGEN VAN HET VN-KINDERRECHTENCOMITÉ VOOR ARUBA</u>	77

Foto: © UNICEF/UNI119845/ Roger LeMoine

LIJST MET KADERS, AFBEELDINGEN EN

Kaders

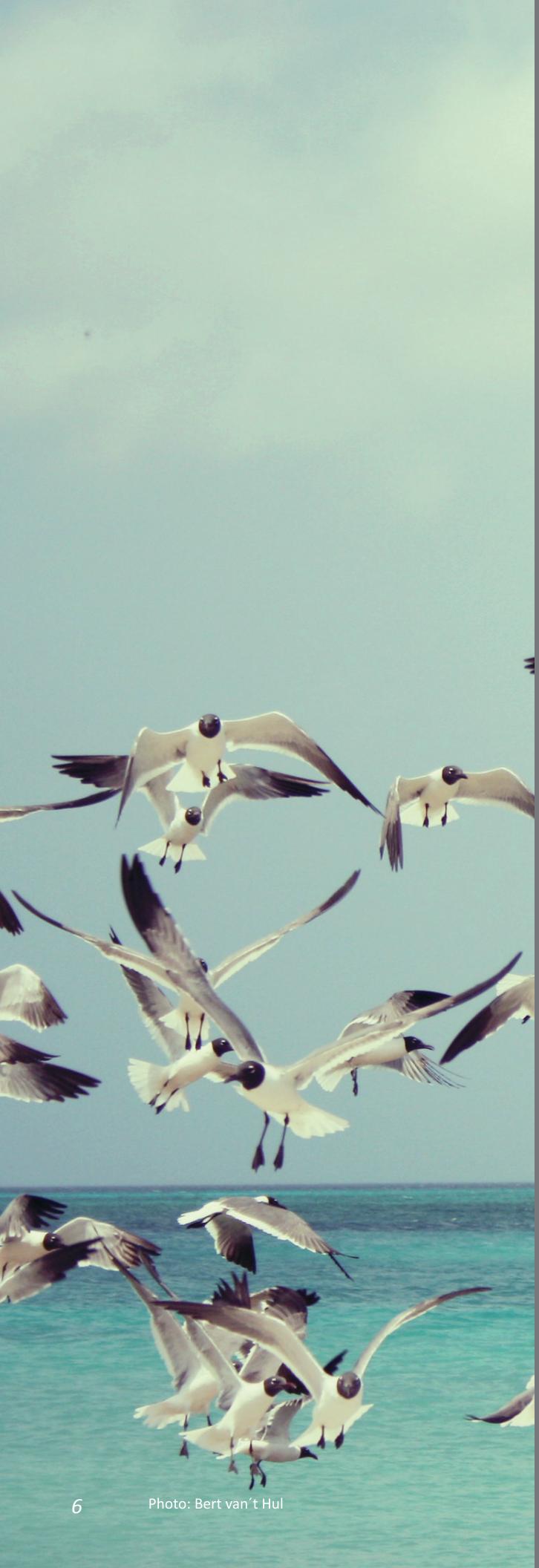
1. Overzicht van het socialezekerheidsstelsel op Aruba
2. Ngo's die samenwerken met jonge mensen aan seksuele en reproductieve kwesties
3. Overheidsmaatregelen in de onderwijssector
4. Voorbeelden van maatschappelijke betrokkenheid bij kinderbescherming
5. Jeugdparlement van Aruba

Afbeeldingen

1. Bevolkingsstructuur
2. Enkele uitdagingen voor vooruitgang op Aruba
3. Algemene overheidsuitgaven, 1999-2009
4. Trends in zuigelingen- en kindersterfte, 2000-2006
5. Zorg voor moeders en pasgeboren kinderen, 2010
6. Vaccinatie (% kinderen 12-23 maanden ingeënt voor hun eerste verjaardag), 2010
7. Vruchtbaarheidscijfer onder tieners < 20 jaar (per 1000 geboorten), 2000-2007
8. Historische gevallen van hiv/aids
9. Verhouding jongens/meisjes in het secundair onderwijs (% tieners tussen 12-17 op school), 2008-2009
10. Zorg tijdens de kinderjaren naar type verzorger, in % (kinderen jonger dan 5 jaar), 2010
11. Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen gerelateerd aan de scholing van kinderen en jongeren
12. Het huidige systeem voor kinderbescherming op Aruba
13. De drie belangrijkste elementen van een sociaal beleid voor kinderen en jongeren
14. Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen gerelateerd aan de bescherming van kinderen en jongeren
15. Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen rond de situatie van vrouwen

Tabellen

1. Totaal aantal door Bureau Sostenemi geregistreerde gevallen van misbruik, verwaarlozing en/of huiselijk geweld, januari 2011-februari 2012

Jongen, 15 jaar, Aruba.

"Ik ben in Santo Domingo geboren. Ik woon met mijn vader, mijn moeder en mijn zus. Alles gaat thuis goed. Ik zie mijn moeder alleen niet zo vaak omdat ze 's morgens vroeg vertrekt en pas 's avonds laat weer thuiskomt.

Mijn vader wil Nederlands gaan leren zodat hij ons met ons huiswerk kan helpen. Vroeger was hij de beste van zijn klas en ik probeer in zijn voetsporen te treden maar dat is wel moeilijk. Mijn moeder en mijn vader voeden mij samen op, ze werken samen als

een team. Wij zijn naar Aruba verhuisd om een beter leven te hebben.

Ik heb thuis geen eigen slaapkamer want we hebben maar twee slaapkamers in huis. Mijn ouders hebben een slaapkamer en ik deel een slaapkamer met mijn zusje. Ik vind dat ik thuis te weinig privacy heb. Als ik me wil aankleden moet ik aan mijn zusje vragen of zij even uit de slaapkamer wil gaan zodat ik me kan aankleden. Ik vind het leven op Aruba leuk omdat de mensen aardig zijn. Mijn vrienden zijn net als broers voor me, we kunnen elkaar altijd vertrouwen.

Als ik iets aan mijn buurt zou kunnen veranderen dan zou ik ervoor zorgen dat er meer plaatsen zijn om te recreëren. De meeste plaatsen zijn dicht waardoor mensen sneller geneigd zijn slechte dingen te gaan doen en het criminale pad op te gaan.

We gaan elke dinsdag, zaterdag en zondag naar de kerk. Bij de kerk zijn altijd activiteiten zoals drama of zang. Ik moet daar vaak oefenen omdat ik basgitaar en piano speel. Mijn vader heeft me voor het grootste gedeelte geleerd deze instrumenten te bespelen, maar ik heb ook wat lessen gevolgd en via internet mezelf dingen aangeleerd.

Ik vind dat ik een gezond leven leid. Ik sport veel en ik eet gezond.

Ik weet veel over drugs en alcohol omdat ik op school een project hierover heb gemaakt.

Ik vind het leuk op school. De lessen zijn leuk en educatief maar soms leggen de docenten de stof niet goed uit en dan begrijp ik het niet.

Op school wordt mijn vriend vaak gepest. Ik word niet gepest omdat veel kinderen mij kennen. Mijn vriend wordt soms gepest door zijn gezichtsuitdrukking en soms vanwege zijn gedrag. Mensen pesten elkaar zonder dat ze weten dat dit anderen kan kwetsen en dat is niet goed.

Ik voel me over het algemeen wel veilig op Aruba, vooral als ik met mijn familie ben. Ik heb ook veel vrienden en dat helpt ook voor het geval dat mij iets overkomt. Ik weet dat zij mij dan zullen helpen. Op Aruba heb ik ooit een jongen iets uit een auto zien stelen maar in Santo Domingo heb ik veel ergere dingen gezien.

Op school voel ik me een soort leider. Als kinderen in de klas niet weten wat ze moeten doen dan komen ze bij mij voor advies. Ik ben niet de beste van de klas maar ik help de kinderen uit de klas wel als ze me om hulp vragen.”

Meisje, 13 jaar, Aruba

“Ik woon met mijn moeder, met mijn stiefvader, mijn oudere broer van achttien, mijn zus van veertien, mijn jongere broertje en het kleinkind van mijn stiefvader. Ik praat niet met mijn ‘echte’ vader. Ik zou graag een band met hem willen, maar om de één of andere reden werkt het niet. Dus nu zie ik hem alleen met kerst en oud & nieuw.

Ik houd van de zon, de stranden en al mijn vrienden op Aruba. Ik vind mijn buurt ook heel leuk, vooral de mensen. Het buurthuis organiseert activiteiten voor alle leeftijden, zodat er iets te doen is. Het lukt niet altijd, maar ze proberen het wel.

Ik wil op Aruba blijven als ik klaar ben met school. Ik ga wel weg om te studeren, maar daarna wil ik weer terug. Ik wil gaan studeren in Nederland of in Costa Rica.

Bij YMCA krijgen we seksuele voorlichting, maar op school niet. Ze nodigen soms sprekers uit om ons voor te lichten. Een tijdje terug was er iemand die vertelde over de invloed die alcohol en drugs op je kan hebben en dat je het dan allemaal niet meer in de hand hebt en dan kunnen er dingen gebeuren die niet goed zijn. Mijn moeder praat hier ook over met mij. Ze zegt altijd dat ik goed moet nadenken voordat ik seksueel actief word. Op Aruba zijn er veel tienermoeders.

Ik vind het leuk op school. Ik zit in de eerste klas van de HAVO. De juffrouwen zijn lief en ze geven leuke lessen. We krijgen heel veel lessen die je niet op de MAVO krijgt, dus dat vind ik leuk.

Er is heel veel geweld op Aruba. Ik vind dat ze strengere straffen moeten geven aan jongeren die iets strafbaars doen, zodat ze ervan leren. Want nu gebeuren er te vaak dingen. Kinderen zien veel geweld en daardoor gaan ze ook geweld gebruiken. In de buurt waar ik woon, loop ik gewoon alleen op straat want bijna iedereen kent me, dus dan ben ik niet bang. Als ik ergens anders heen moet, dan brengt mijn moeder me. ’s Avonds laat ben ik weleens bang, omdat er wel veel dingen gebeuren. Dan loop ik ook meestal met mijn oudere zus.

Het gelukkigste moment in mijn leven was toen mijn moeder nog niet werkte en veel thuis was. We deden altijd veel leuke dingen. Nu werkt ze de hele week, dus zie ik haar weinig.

Als ik de baas was van Aruba dan zou ik ervoor zorgen dat de kinderen stoppen met het gebruik van drugs en alcohol en dat kinderen meer respect hebben voor hun ouders. Er staat vaak in de krant dat kinderen hun ouders mishandelen en dat is niet goed.”

Meisje, bijna 18 jaar, Aruba.

“Ik vind dat elk kind recht heeft op het verwezenlijken van zijn of haar droom. Ik woon met mijn moeder en mijn twee zussen. Mijn vader woont bij mijn oma en mijn oudste zus woont alleen. Ik ben de jongste thuis. Allebei mijn ouders zijn van Aruba. Mijn vader woont niet bij ons, maar hij komt wel elke dag langs. Ik ben nog nooit geslagen, niet door mijn ouders maar ook niet door iemand anders. Als mijn ouders boos worden dan gaan ze alleen maar schelden. Het gebeurt echt heel vaak dat kinderen worden mishandeld. Ik heb nooit iets gezien of meegemaakt, maar ik wil het ook niet meemaken!

Ik wil wel weggaan van Aruba om model te worden in Parijs of om ergens anders op de wereld te gaan volleyballen. Ik werd een keertje aangesproken door een mevrouw die me vertelde dat haar dochter een modellenbureau heeft in Parijs en dat ik daar kan gaan werken als model als ik dat wil. Maar ook als ik wegga van Aruba zal Aruba altijd ‘thuis’ blijven.

Als ik problemen heb, ga ik altijd naar mijn beste vriendin. Maar gelukkig heb ik nooit echt problemen. Ik zit nog steeds op school en ik doe de richting ‘Bouw’ op de MAVO. Ik ben het enige meisje in de klas. Ik heb voor deze richting gekozen omdat mijn vader in de bouw zit. Als het niets wordt met het modellenwerk kan ik terugkomen en hier iets mee gaan doen.

Mijn hobby’s zijn volleyballen, softballen en leuke dingen doen. In het weekend ga ik vaak naar vriendinnen en dan zitten we gewoon allemaal samen en plagen we elkaar en maken we grapjes.

Ik voel me wel veilig op Aruba, want ik bemoei me alleen met mijn eigen zaken. Ik doe wat ik moet doen en dan ga ik weer naar huis.

Op school krijgen we seksuele voorlichting en cursussen over mishandeling. De organisatie vertelt je over bepaalde ziektes die je kan krijgen en wat je kan doen om jezelf te beschermen. Naar de cursussen over mishandeling gaan we meestal niet, want die worden ergens anders gegeven en dan moeten we daar helemaal heen.

We hebben thuis wel genoeg geld om eten en andere dingen te kopen. Ik ben op zoek naar een bijbaantje. Ik zou wel graag als serveerster willen werken. Ik krijg thuis nog als enige zakgeld. Mijn zussen krijgen dat niet meer omdat zij vriendjes hebben die ze geld geven en dingen voor hen kopen en betalen.”

Inleiding

Foto: UNICEF/NYHQ20111854/LeMoyne

In 2011-2012 heeft de non-gouvernementele organisatie OSE (Observatorio Social del Ecuador) een situatieanalyse uitgevoerd van kinderen en jongeren op Aruba. Dit ter evaluatie van de vooruitgang en van de uitdagingen rond de toepassing van de rechten van deze groepen. Een ander belangrijk doel was om met aanbevelingen te komen voor sociale initiatieven en middellange en langetermijnbeleidsmaatregelen ter verbetering van hun levensomstandigheden en kansen. Deze analyse werd uitgevoerd in opdracht van de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties UNICEF.

Er werd gekozen voor een benadering vanuit een mensenrechtenperspectief en een participatieve aanpak. De analyse was gericht op de sociaaleconomische en politieke processen die van invloed zijn op de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen. De informatie werd onder andere verkregen via interviews met 50 belangrijke vertegenwoordigers van overheid, de samenleving, de academische wereld en internationale organisaties. Daarnaast werden gegevens van de volkstelling van 2001 en 2010 opnieuw bekeken en kwamen er aanvullende gegevens uit andere bronnen. De analyse werd echter beperkt doordat er slechts weinig statische gegevens over kinderen en jongeren beschikbaar zijn.

Onderstaand zijn de belangrijkste algemene bevindingen voor Aruba vermeld. Daarna volgen hoofdbevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het recht op gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie van kinderen, jongeren en vrouwen, met een conclusie als afsluiting. Een uitgebreide weergave van de onderzoeksresultaten voorzien van afbeeldingen, tabellen en kaders is terug te vinden in het volledige rapport.

Belangrijkste algemene bevindingen

Rechtssysteem

Aruba is sinds 1986 een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, maar vier eeuwen van kolonisatie hebben hun sporen achtergelaten. Overblijfselen van de historische relatie met Nederland zijn onder andere de algemene politieke structuur van een welzijnsstaat. De nationale veiligheid en de internationale relaties van het eiland zijn verantwoordelijkheden van het koninkrijk. Het rechtssysteem is gebaseerd op het Nederlands systeem en het wettelijk kader heeft een sterke mensenrechtenbenadering, met name met betrekking tot kinderen, jongeren en vrouwen. Als onderdeel van het koninkrijk is Aruba bovendien gehouden aan een aantal internationale verdragen. Dit zijn onder meer het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW). Het eiland rapporteert hierover aan VN-mensenrechtencomités zoals aan het VN-Kinderrechtencomité.

Nationale identiteit en bevolkingssamenstelling

De ontwikkeling van het eiland is sterk beïnvloed door een lange geschiedenis van immigratie en emigratie. De meest recentelijke immigranten kwamen naar het eiland op zoek naar werk in de bouw en de toeristische sector, de belangrijkste motor achter de economische groei. De volks- en woningtelling uit 2010 gaf aan dat 34 procent van de bevolking buiten Aruba was geboren, zodat we hier met recht kunnen spreken van een multiculturele en meertalige samenleving. Van de 107.557 inwoners is 25 procent onder de 18 en 53 procent vrouw.

Ten geleide

Foto: © UNICEF/NYHQ20111853/LeMoyne

Dit rapport is gebaseerd op de analyse van de situatie van kinderen en jongeren op Aruba. Deze situatieanalyse is gemaakt in 2012 door OSE (Observatorio Social de Ecuador) in opdracht van UNICEF, de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties. Het onderzoek hiervoor is uitgevoerd door Soledad Álvarez Velasco, Margarita Velasco Abad, Belén Febres Cordero en Alexandra Escobar García. De algemene leiding was in handen van Margarita Velasco Abad (uitvoerend directeur) en Tatiana Cevallos (administratie).

Voorwoord

Foto: © UNICEF/UNI119865/LeMoyn

VN-Mensenrechtencomité's houden toezicht op de uitvoering van het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK) en het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW). Er is bepaald dat het Koninkrijk der Nederlanden in zijn totaliteit aan hen moet rapporteren, met aparte hoofdstukken over de verschillende landen. Op basis van de rapportages doet het comité aanbevelingen. De meest recente aanbevelingen (uit 2009) die het koninkrijk van het VN-Kinderrechtencomité ontving, bevatten enkele specifieke adviezen voor Aruba, Sint Maarten, Curaçao en de Nederlandse Antillen. Bij de Arubaanse overheid en maatschappelijke organisaties ontstond daarop de behoefte aan een volledige en uitgebreide, door UNICEF ondersteunde analyse van de situatie van kinderen en jongeren op Aruba.

UNICEF's regionale kantoor voor Latijns Amerika en het Caribisch gebied en UNICEF Nederland hebben vervolgens het initiatief genomen voor het maken van deze uitvoerige situatieanalyse. Een situatieanalyse is voor UNICEF doorgaans het uitgangspunt bij haar inzet en pleitbezorging voor het respecteren en naleven van kinderrechten, waar ook ter wereld. Het gaat hierbij om de rechten van alle kinderen, zoals vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Wij hebben ons voor de analyse gebaseerd op bestaande cijfers en de beoordeling van relevant beleid die inzicht geven in de leefomstandigheden van kinderen en jongeren op Aruba. Ook hebben we verschillende belanghebbenden binnen de overheid en maatschappelijke organisaties geïnterviewd en groepsdiscussies gevoerd met kinderen en vrouwen. Dankzij de combinatie van kwantitatieve met kwalitatieve methoden konden wij diepgaander onderzoek doen dan bij de standaard situatieanalyse. Dit was mogelijk doordat we bij de voorbereiding van de analyse konden samenwerken met veel overheidsdiensten en non-gouvernementele actoren.

De uitkomsten van deze situatieanalyse van kinderen en jongeren op Aruba hebben wij vastgelegd in het rapport dat voor u ligt. Het bevat ook portretjes waarin individuele kinderen hun verhaal vertellen. Deze kinderportretjes zijn gemaakt door UNICEF Nederland in samenwerking met het departement sociale zaken van het Arubaanse ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur. De portretjes van Arubaanse kinderen maken onderdeel uit van een groter project waarin kinderen in alle Caribische delen van het Koninkrijk der Nederlanden gehoord worden en hun mening geven over opgroeien in hun land. De resultaten van dit project worden in een apart fotoboek gepresenteerd: 'Kind op een eiland, Kinderen over opgroeien op Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten'.

Aan de hand van de analyse doen wij specifieke aanbevelingen aan de regering en andere partijen om een aantal belangrijke uitdagingen aan te pakken en actie te ondernemen in het geval van nieuw opkomende problemen. Aruba is een hoog-inkomensland ('high income country') binnen het koninkrijk volgens de classificatie van de Wereldbank. Het eiland heeft een hoge levensstandaard en de situatie van kinderen en jongeren is over het

algemeen goed. Maar er zijn een aantal uitdagingen waarbij vooruitgang geboekt moet worden om ervoor te zorgen dat Aruba voldoet aan de naleving van rechten van alle kinderen en jongeren op het eiland. Ook liggen er uitdagingen op het gebied van gezondheid, onderwijs en de bescherming van het kind.

De aanbevelingen vragen vooral dat overheids- en niet-overheidsactoren zorgen voor meer coördinatie in beleid en uitvoering. Niet alleen als het gaat om voorzieningen voor kinderen en de verbetering van het systeem voor kinderbescherming, maar ook bij het aanpakken van overgewicht onder kinderen en het verbeteren van het onderwijsysteem.

Wij hopen dat deze informatie zowel de overheid als de maatschappelijke organisaties bereikt en gebruikt wordt om de volledige naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen op Aruba te garanderen. Opgemerkt dient te worden dat de situatieanalyse is uitgevoerd in de eerste helft van 2012. Eventuele latere wijzigingen in de wetgeving zijn daarom niet in dit rapport verwerkt.

Als onderzoekers willen wij onze dankbaarheid uitspreken aan de medewerkers van het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur. Zij zijn bijzonder behulpzaam geweest tijdens het hele proces (waaronder Bernice Schulte en Alice C. van Romondt). Ook danken wij het Centraal Bureau voor de Statistiek, dat ons van waardevolle gegevens heeft voorzien (Martijn Balkstein en Sacha Geertman). Daarnaast zijn wij de Universiteit van Aruba (Paula Kibbelaar en Clementina Eugene), Hellen van der Wal (Stichting Maatschappij & Criminaliteit) en Luc Alofs (Instituto Pedagogico Arubano) erkentelijk. Dit geldt ook voor alle andere mensen die wij op het eiland hebben geïnterviewd en wier openhartige verklaringen aan dit onderzoek hebben bijgedragen

Lijst van afkortingen

BBP	Bruto Binnenlands Product
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
CEDEHM	Centro pa Desaroyo di Hende Muher (centrum voor de ontwikkeling van vrouwen)
CEMBRAH	Comisión Embarazo Hubenil (commissie voor jeugdzwangerschap)
CEPAR	Centro de Estudios de Población y Desarollo social (centrum voor bevolkingsonderzoek en maatschappelijke ontwikkeling)
CIA	Central Intelligence Agency
ECLAC	Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied

EPB	Educación Profesional Basico
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HIV	human immunodeficiency virus
ICN	Instituto Correctional Nacional (gevangenis op Aruba, voorheen Korrektie Instituut Aruba of KIA)
ILO	International Labour Organization (internationale arbeidsorganisatie)
IOM	International Organization for Migration
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MDG's	Millennium Development Goals (Millenniumdoelen)
NEET	Not in Education, Employment or Training (geen scholing, geen werk, geen training)
NGO	Non-Gouvernementele Organisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OSE	Observatorio Social del Ecuador, gevestigd in Quito (Ecuador)
SIMAR	Sindicato di Maestro di Aruba (lerarenbond)
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (hiv/aids-programma van de VN)
UNDP	United Nations Development Programme (ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (organisatie van de Verenigde Naties voor onderwijs, wetenschap en cultuur)
UNICEF	United Nations Children's Fund (de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties)
VMBO	Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs

1. Inleiding en methodologie

1. Inleiding en methodologie

Een situatieanalyse heeft de volgende doelen, waarvan de twee bovenste de hoofddoelen van deze bewuste analyse voor Aruba waren.

- Het evalueren van de vooruitgang en de uitdagingen rond het realiseren van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het vormen van aanbevelingen voor sociale acties en beleidsmaatregelen op de middellange en de lange termijn ter verbetering van de levensomstandigheden en de kansen voor kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het identificeren van de oorzaken van - en de structurele verbanden tussen - de problemen die invloed hebben op kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het uitleggen van de manier waarop de beschikbare en potentiële hulpmiddelen en maatschappelijke, economische en organisatorische structuren van een land (inclusief het gevoerde beleid en de bestaande instellingen) kunnen bijdragen aan het omgaan met problemen aangaande de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het ontwikkelen van vaardigheden (of het uitbreiden van bestaande capaciteiten) en technische ondersteuning ter plaatse.
- Het genereren van een proces van participatieve analyse om de lokale betrokkenen te mobiliseren en strategische allianties aan te gaan op verschillend maatschappelijk niveau, om zo tot een positief resultaat te komen voor kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het bevorderen van het gebruik en de toepassing van de gegenereerde informatie op zowel maatschappelijk als overheidsniveau en het waarborgen van het monitoren en updaten van de geproduceerde informatie.

Onderzoeksmethoden

Het benoemen van de belangrijkste sociale, economische, politieke en culturele problemen was mogelijk dankzij een scala aan onderzoeksmethoden. Deze waren gebaseerd op de 'Guidance for Conducting Situation Assessment en Analysis of Children's and Women's Rights' (UNICEF, 2008) en op OSE's eerdere ervaringen op het gebied van kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Gezien de grootte van het land en de beperkte beschikbaarheid van statistische informatie in sommige sectoren, heeft het OSE gekozen voor een zeer participatieve aanpak. Het team heeft samengewerkt met twee lokale partners om 50 belangrijke informant(en) te vinden met wie semi-gestructureerde interviews zijn afgenoem. Deze groep bestond uit vertegenwoordigers van de overheid, internationale organisaties, de samenleving en de academische wereld, evenals diverse immigranten (vrouwen, kinderen en jongeren).

In de eindfase hebben het OSE-team en UNICEF het rapport besproken met vertegenwoordigers van de overheid en van maatschappelijke organisaties, waarna de verzamelde informatie is aangevuld en op sommige punten aangepast. Ook zijn de uit interviews en groepsdiscussies verkregen gegevens waar mogelijk vergeleken met andere kwantitatieve en kwalitatieve informatie, en met het overheidsbeleid en de aan kinderen en jongeren gerelateerde programma's.

Het Arubaanse CBS heeft specifieke informatie verstrekt, waarbij gebruikgemaakt is van data uit de tellingen van 2001 en 2010. Deze data zijn aangevuld met gegevens van de Wereldbank, UNICEF, PAHO UNDP, IOM, ECLAC en andere statistische bronnen.

Een situatieanalyse behelst niet alleen het beoordelen en analyseren van de situatie van kinderen en vrouwen, maar vraagt ook om een op mensenrechten gerichte aanpak. Dit betekent dat in het onderzoek rekening is gehouden met de verplichtingen die Aruba, als onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden, conform een aantal internationale verdragen is aangegaan. Dit zijn onder meer het IVRK en het CEDAW. De bepalingen hieruit zijn omgezet in indicatoren voor de informatieverzameling. Dit om ervoor te zorgen dat de informatie de specifieke aspecten van de naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen weerspiegelt, zoals vastgesteld in deze internationale verdragen. Bovendien is de analyse in oorzaak-gevolgschema's gevatt. Dit heeft ons geholpen de structurele oorzaken van de sociale problemen van deze groepen te verduidelijken en de tekortkomingen in de maatschappelijke inzet en de overheidsinspanningen te identificeren.

Opbouw rapport

Na de hierboven nauwkeurig beschreven gehanteerde onderzoeksmethoden vindt u in het tweede hoofdstuk de actuele politieke, economische en maatschappelijke situatie op Aruba. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op het overheidsbeleid en de sociale investeringen. Hoofdstuk vier t/m zeven beschrijven de geboekte vooruitgang en de resterende uitdagingen op het gebied van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen met betrekking tot gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie. In hoofdstuk acht worden ten slotte enkele suggesties en aanbevelingen gedaan met betrekking tot de noodzakelijke acties ter verbetering van de levensomstandigheden en kansen voor kinderen, jongeren en vrouwen.

2. Kerngegevens over Aruba

2. Kerngegevens over Aruba

Historische context

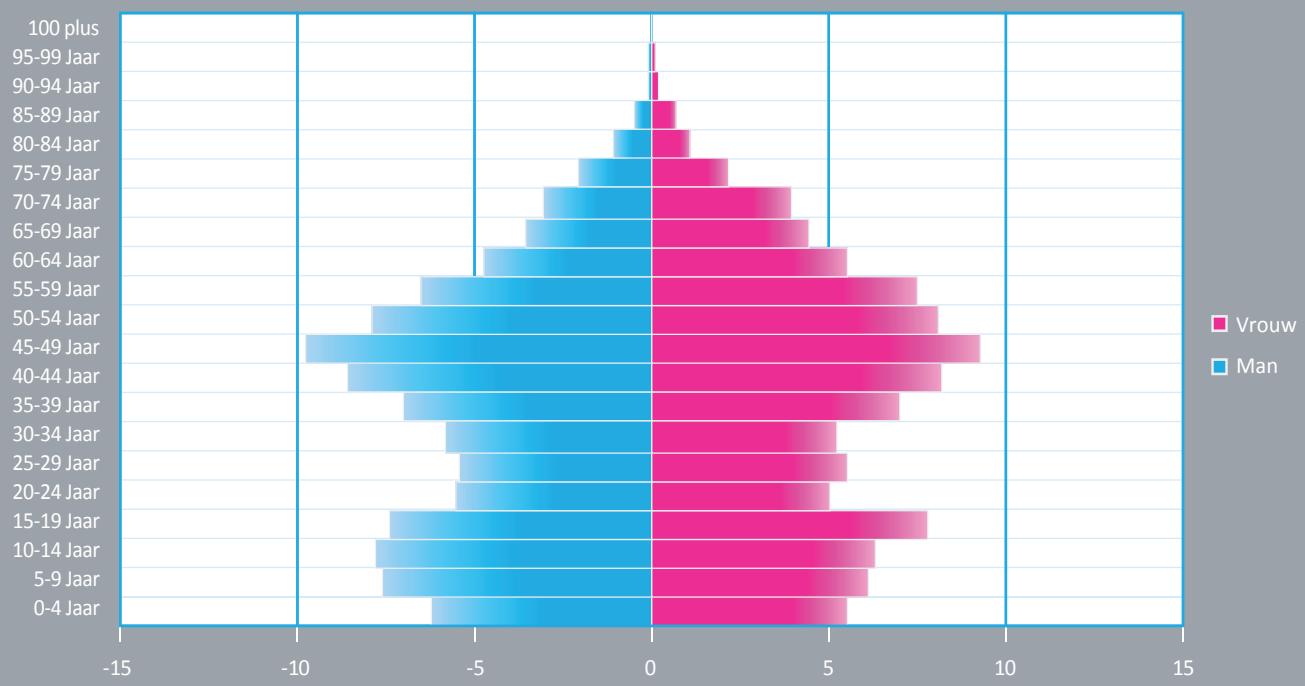
Voor een goed begrip van de hedendaagse Arubaanse samenleving is inzicht nodig in haar historische relatie met Nederland, die begon toen de West-Indische Compagnie het eiland in 1636 veroverde. Dit is een cruciale factor geweest voor de politieke, sociale, economische en culturele ontwikkelingen op het eiland (Alofs, 2008; Sharpe, 2005; Razak, 1995). In 1986 werd Aruba met de inwerkingtreding van de status aparte een autonome staat binnen het Koninkrijk der Nederlanden, waarvan ook Nederland, Curaçao en Sint Maarten deel uitmaken. Hoewel de relatie van afhankelijkheid toen officieel eindigde bleven de banden bestaan; een koloniaal verleden van bijna vier eeuwen is niet zo maar uit te wissen. Koning Willem-Alexander is het staatshoofd en wordt vertegenwoordigd door de Gouverneur van Aruba. Het buitenlandbeleid en defensie zijn verantwoordelijkheden van het koninkrijk.

De ontwikkeling van het eiland is ook sterk beïnvloed door een lange geschiedenis van immigratie en emigratie. Veel Arubanen gingen op zoek naar werk en opleidingsmogelijkheden (op Aruba zelf of daarbuiten). Op Aruba creëerde de olie-industrie voor een korte periode extra werkgelegenheid en het internationale toerisme is inmiddels de belangrijkste motor achter de economie. De diversiteit aan nationaliteiten en migratie-achtergronden, en de verscheidenheid van de beroepsbevolking op Aruba bepalen het multiculturele karakter en de veeltaligheid op het eiland. Hoewel Nederlands en Papiamento de officiële talen zijn, spreekt slechts 6 procent van de bevolking Nederlands en 68 procent Papiamento. De overige talen op het eiland zijn Spaans (14 procent) en Engels (7 procent) (CBS, 2010).

Demografisch profiel

De bevolkingsgroei op het eiland laat een opwaartse trend zien. Het bevolkingsaantal is toegenomen van 91.851 mensen in 2001 tot 107.557 inwoners in 2010. Meer dan de helft hiervan is vrouw (53 procent). Een op de vier Arubanen is jonger dan 18 jaar. Tussen 2000 en 2010 nam het percentage kinderen tussen 0 en 14 jaar af van 23 tot 19 procent, terwijl de leeftijdsklasse van 60 jaar en ouder verdubbelde van 7 tot 14 procent (CBS, 2010). Deze cijfers laten een duidelijk proces van veroudering zien.

De bevolkingsstructuur van het eiland (afbeelding 1) toont een afname in het onderste en het middelste segment, terwijl het bovenste deel een groeiende tendens laat zien. Deze uitbreiding kan worden verklaard door de veroudering en de afname in de onderste segmenten van de grafiek door een lagere vruchtbaarheid. Bovendien impliceert de afname in het middelste segment dat er sprake is van minder jongeren op het eiland als gevolg van emigratie. Veel jonge Arubanen trekken weg om te gaan studeren in Nederland en de Verenigde Staten, omdat de lokale mogelijkheden voor hoger onderwijs ontbreken.

Afbeelding 1 Bevolkingsstructuur
Bron: CBS, 2010.

De in het buitenland geboren Arubanen vormen 34 procent (34.432 personen) van de totale bevolking (101.484 personen) en vertegenwoordigen 92 verschillende nationaliteiten. De grootste groep is afkomstig uit Zuid-Amerika en het Caribisch gebied, waarvan 26,9 procent uit Colombia en 11,9 procent uit de Dominicaanse Republiek. De op een na grootste groep komt uit Nederland (12,7 procent). De meeste van deze immigranten komen voor werk en relatief weinig van hen zijn jonger dan 14 of ouder dan 65 jaar. Het percentage in het buitenland geboren vrouwen (19,1 procent) ligt hoger dan het percentage mannen (14,8 procent) (CBS, 2010).

Sociaal-economische situatie

Sinds het einde van de jaren 70 hebben zich grote veranderingen voltrokken in de Arubaanse economie. Deze veranderingen vielen samen met het groeiende belang van de toeristenindustrie als belangrijkste economische activiteit. Procentueel gezien wordt het bbp als volgt verdeeld: de dienstensector (waaronder toerisme en offshore banking, 66,3 procent), de industrie (33,3 procent) en de landbouw (0,4 procent) (CIA, 2012). De gestage groei (met name gedurende de jaren 90) van de toeristische sector, hoofdzakelijk gericht op toeristen uit de Verenigde Staten (75 procent), heeft geleid tot een substantiële expansie van andere, aan het toerisme gerelateerde economische activiteiten. Er wordt bijvoorbeeld vijf keer meer gebouwd dan in 1985. Hierdoor is de werkloosheid afgangen en de arbeidsmigratie naar het eiland toegenomen, en zijn de leefomstandigheden voor de bevolking verbeterd.

De immigranten werken voornamelijk in branches waar weinig Arubanen werkzaam zijn. De reden hiervoor is dat de laatstgenoemde groep naar het buitenland is vertrokken of omdat het banen betreft die niet populair zijn onder

de lokale beroepsbevolking. Zuid-Amerikaanse mannen werken bijvoorbeeld veel in de bouw of de toeristische dienstensector (schoonmaak, gebouwenonderhoud, keukenwerk, bediening). Zuid-Amerikaanse vrouwen werken eveneens veel in de bouw en/of de toeristische dienstensector, maar ook vaak als dienstbode, kindermeisje of prostituee. Hoewel de situatie van deze Zuid-Amerikaanse immigranten aan regulering gebonden is, krijgen zij over het algemeen het minst betaald en worden hun arbeids- en sociale rechten vaak geschonden. Hun werksituatie en levensomstandigheden blijven echter meestal onzichtbaar.

Over het algemeen is de sociaal-economische situatie op Aruba te vergelijken met die van ontwikkelde landen. 98 procent van de bevolking is geletterd, bijna iedereen volgt het basisonderwijs en alle burgers, inclusief de geregistreerde immigranten, hebben toegang tot sociale zekerheid en een ziektekostenverzekering. Dankzij deze positieve sociaal-economische situatie rekent de Wereldbank (2010) Aruba tot de 33 hoge-inkomenslanden die geen lid zijn van de OESO.

Volgens het CBS werden er op Aruba in de afgelopen 40 jaar 28.000 nieuwe banen gecreëerd. Tussen 1991 en 2007 steeg het aantal vrouwen op de arbeidsmarkt met 16 procent. Dit was onder andere te danken aan de verschuiving van de focus van olie naar het toerisme, die een niche in de dienstensector creëerde voor de integratie van deze groep. 75 procent van de werknemers in deze sector bestaat uit vrouwen (ECLAC, 2009). Deze trend is in lijn met die in heel Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, waar de participatie van vrouwen in de dienstensector aanzienlijk is gestegen. De dienstensector kent echter meer hiërarchie en lagere verdiensten in vergelijking met andere sectoren, zoals het bedrijfsleven. Dus hoewel vrouwen de arbeidsmarkt hebben betreden, betekent dit niet noodzakelijkerwijs dat zij goed worden betaald of dat hun werkomstandigheden optimaal zijn.

De economische transitie van de laatste decennia heeft ook geresulteerd in toegenomen kosten van levensonderhoud, expansie en intensivering van de werktijd en veranderingen in sociale verhoudingen, met name binnen huishoudens. Hoewel het aantal banen is gegroeid, is het salaris soms ontoereikend, aangezien de prijzen op het eiland ook zijn gestegen (bijvoorbeeld die voor geïmporteerde levensmiddelen). Door de economische druk zijn steeds meer Arubanen zich genoodzaakt meerdere banen te zoeken om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien. De toetreding van met name moeders tot de arbeidsmarkt heeft geleid tot veranderingen binnen het gezin, waaronder een verschuiving van de traditionele roververdeling en vaak een verslechtering op het gebied van zorg voor kinderen tot zelfs kinderverwaarlozing (zie hoofdstuk 6).

Hoewel het werkloosheidspercentage slechts 5,7 procent bedraagt, is er op het eiland ook sprake van een zekere armoede. Dit kan ook worden toegeschreven aan de hoge kosten van levensonderhoud (Wereldbank, 2010). Een onderzoek uit 2006 door het CBS naar de economische welvaart onthult enkele problemen waarmee sommige Arubaanse huishoudens te maken hebben en de diverse 'overlevingsstrategieën' die zij toepassen om de economische moeilijkheden het hoofd te bieden. Volgens dit onderzoek had een op de vier huishoudens in 2006 problemen met het betalen van hun water- en elektriciteitsrekening. Hoewel de meeste van deze moeilijkheden zich een of twee keer tijdens het jaar voordeden, had een op de tien huishoudens het hele jaar door problemen (CBS, 2006). Bovendien laten gegevens uit hetzelfde onderzoek zien dat noodlijdende huishoudens er vaak voor kiezen om hun geld te besteden aan huisvesting in plaats van aan andere basisbehoeften.

Wettelijk en juridisch kader

Volgens de Staatsregeling van Aruba is iedereen gelijk, ongeacht religie, ideologie, politieke opvatting, ras, gender, huidskleur, taal, nationaliteit of herkomst geassocieerd met een nationale minderheid, economische situatie, geboorte of om welke andere reden dan ook (Artikel I.1). De Staatsregeling zegt echter niets explicet over de erkenning van de rechten van kinderen en jongeren. Onderwijs wordt bijvoorbeeld niet beschreven als een algemeen recht, maar als een “voortdurend aandachtspunt van de overheid”, waarvan de kosten niet direct onder de verantwoordelijkheid van de overheid vallen (Artikel I.20). Hierbij moet echter worden opgemerkt dat ambtenaren en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties zich terdege bewust zijn van het belang van naleving van de mensenrechten en zich hiervoor volledig inzetten. Dit geldt zeker voor de bepalingen die zijn vastgelegd in het IVRK.

Het rechtsstelsel van Aruba is gebaseerd op het Nederlandse rechtsstelsel, waarin de constante handhaving en de onbeperkte naleving van mensenrechten verankerd liggen. Het legt hiermee de fundering voor een welvaartsstaat gelijk aan die van Nederland, wat positief is voor de rechten van kinderen en vrouwen op het eiland. Net als in Nederland is de rechterlijke macht op Aruba onafhankelijk van de wetgevende en de uitvoerende macht. Sinds de inwerkingtreding van de status aparte voor Aruba in 1986 worden de rechters op het eiland door de Nederlandse kroon benoemd voor het leven. Het is mogelijk om in beroep te gaan tegen lokale uitspraken bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In cassatie gaan is mogelijk bij de Hoge Raad in Den Haag (VN, 2003).

Artikel 14 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden bepaalt dat de artikelen inzake koninkrijkszaken binnen de Nederlandse grondwet ook van toepassing zijn op Aruba. De artikelen waarin de prioriteit van internationale verdragen en nationale richtlijnen is vastgelegd, gelden dus ook voor het grondwettelijke systeem van Aruba. Met andere woorden: de bepalingen van een internationaal verdrag of een beslissing van een VN-mensenrechtencomité genieten prioriteit boven de nationale wetgeving (VN, 2003). De ondertekening van deze internationale mensenrechtenverdragen heeft een directe impact op de nationale wetgeving. Twee voorbeelden hiervan zijn het nieuwe Burgerlijk Wetboek van januari 2002 en de nieuwe strafwetgeving die in april 2012 werd aangenomen en waarmee een nieuw systeem voor het jeugdstrafrecht werd geïntroduceerd.

Foto: © UNICEF/NYHQ20111878/LeMoine

De uitvoering en rapportage-mechanismen van het IVRK en het CEDAW

De internationale betrekkingen van Aruba zijn een aangelegenheid van het koninkrijk. Dit betekent onder andere dat ook de ondertekening en de ratificatie van internationale overeenkomsten en verdragen op verschillende gebieden, waaronder mensenrechten een Koninkrijksverantwoordelijkheid is. Het Koninkrijk der Nederlanden heeft een lange traditie op het gebied van mensenrechten; het heeft diverse overeenkomsten en internationale verdragen ondertekend, waaronder het IVRK en het CEDAW. Ook Aruba is gebonden aan deze verdragen. Het land moet ze ten uitvoer brengen en zijn wetgeving, beleid en programma's afstemmen op de aanbevelingen van de controlerende VN-Mensenrechtenscomités.

De aansprakelijkheid voor de tenuitvoerlegging van deze verdragen ligt bij het Koninkrijk der Nederlanden. In het geval van het CEDAW en het IVRK houdt dit in dat het Koninkrijk in zijn totaliteit rapporteert, met aparte hoofdstukken over de verschillende landen, waaronder Aruba. . Het laatste rapport aan het VN-Kinderrechtencomité, waaraan ook de Arubaanse autoriteiten een bijdrage hebben geleverd (onder andere over de status van de uitvoering van de aanbevelingen), werd opgesteld in 2012.

Enkele uitdagingen voor vooruitgang

Er zijn een aantal uitdagingen om vooruitgang te kunnen boeken op Aruba, gerelateerd aan het feit dat Aruba een nog relatief jonge zelfstandige staat is (zie afbeelding 2). Door deze uitdagingen aan te gaan, kunnen er op de lange termijn veranderingen worden gerealiseerd die een betere naleving van de rechten van kinderen en jongeren op het eiland garanderen.

Afbeelding 2 Enkele uitdagingen voor vooruitgang op Aruba

Een van de grootste problemen op het eiland is de sterke economische afhankelijkheid van het toerisme. Deze afhankelijkheid is direct gerelateerd aan de transformatie van de economie en beïnvloedt uiteindelijk het leven van kinderen en vrouwen op verschillende manieren. Het vinden van alternatieve inkomstenbronnen is een grote uitdaging.

Een andere uitdaging is dat de verschillende ministeries door een gebrek aan integratie onafhankelijk van elkaar functioneren zonder dat daarbij sprake is van een gecoördineerde uitvoering van multisectoraal beleid en programma's. Er bestaan veel programma's voor sociale ontwikkeling, maar er ontbreekt overheidsbeleid of een gemeenschappelijke doelstelling om overheidsmaatregelen te bundelen en te integreren. Door het ontbreken van een algemeen overheidsbeleid verandert bovendien het beleid met iedere nieuwe regering, waardoor het moeilijk is middellange- en langetermijndoelstellingen te bereiken. Het kinderbeschermingssysteem wordt bijvoorbeeld beperkt uitgevoerd en valt momenteel onder het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, terwijl het eigenlijk in het beleid van alle ministeries verwerkt zou moeten zijn. Ook ontbreekt er een genderbeleid.

Op Aruba zijn zeker 58 maatschappelijke organisaties actief op het gebied van kinder- en vrouwenkwesties, waarvan de overheid er veel financiert. Zij werken niet altijd samen bij de identificatie van sociale problemen, de besluitvorming en/of de uitvoering van programma's. Het identificeren en aanpakken van de 'onzichtbare' problemen van kinderen en vrouwen vereist een permanente dialoog tussen de maatschappelijke organisaties en de overheid. Het is wenselijk dat de toezichtsmechanismen die maatschappelijke en burgerparticipatie kunnen bevorderen, worden versterkt. Het is van groot belang dat de regering bijeenkomsten en dialogen tussen de maatschappelijke organisaties, de private sector en de vakbonden blijft organiseren. Op deze manier raken deze sectoren meer betrokken bij de maatschappelijke problemen op het eiland.

Ten slotte is overheidsbeleid nodig voor versterking van de universiteit om te kunnen zorgen voor hoog gekwalificeerde professionals op Aruba

3. Sociaal beleid en maatschappelijke investeringen

3. Sociaal beleid en maatschappelijke investeringen

De gunstige leefomstandigheden van de Arubanen zijn in grote mate te danken aan de wijze waarop de nationale begroting wordt verdeeld, met prioriteit voor investeringen in de sociale sectoren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat militaire uitgaven niet zijn opgenomen in de begroting, aangezien deze post onder de verantwoordelijkheid van het Koninkrijk der Nederlanden valt. Boven aan de top 10 van uitgaven staat gezondheid, gevolgd door sociale zekerheid en onderwijs (afbeelding 3). 61 procent van de totale overheidsuitgaven tussen 1999 en 2009 was bestemd voor de sociale sector.

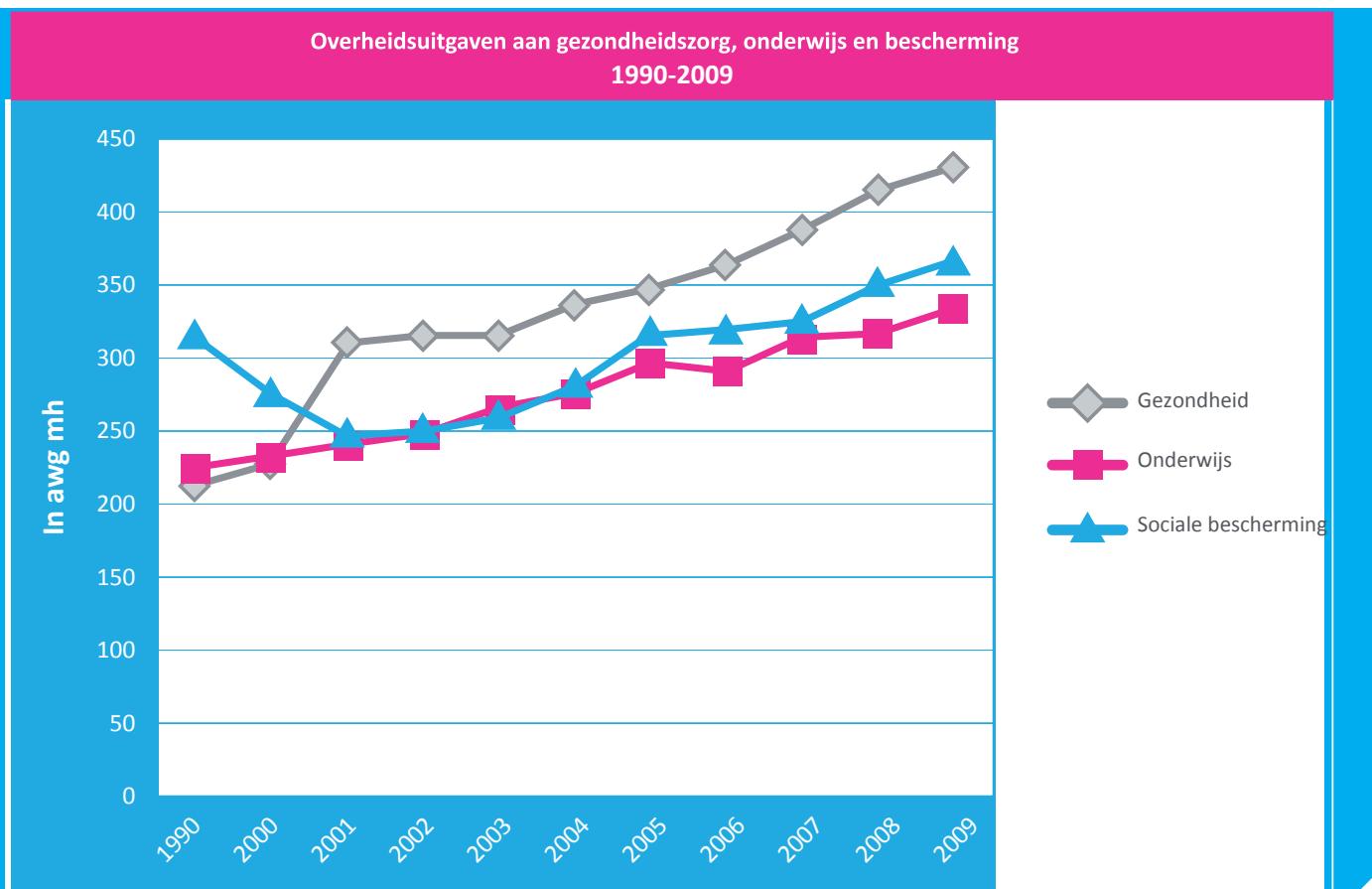
Algemene overheidsuitgaven
1990-2009

Afbeelding 3 Algemene overheidsuitgaven, 1999-2009

*1USD=1,7798 AWG

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011

De overheidsuitgaven aan gezondheid, sociale zekerheid en onderwijs zijn tussen 1999 en 2009 sterk gestegen. De uitgaven aan gezondheid zijn toegenomen van USD 117,7 miljoen in 1999 naar USD 239,5 miljoen in 2009, de uitgaven aan sociale zekerheid van USD 175,8 miljoen naar USD 203,6 miljoen en de uitgaven aan onderwijs van USD 124,9 miljoen naar USD 184,7 miljoen.

Zoals reeds vermeld, heeft de gehele bevolking toegang tot sociale zekerheid, ook geregistreerde immigranten. Deze opmerkelijke vooruitgang komt voort uit het feit dat in 2009 anderhalf keer zoveel is uitgegeven aan sociale zekerheid als in 2001 (van USD 221 miljoen naar USD 323,6 miljoen). Dit betekent een toename per hoofd van de bevolking van USD 2.406 naar USD 3.035. Deze investeringen in de sociale sectoren vormen een fundamentele stap naar meer welvaart voor de bevolking.

Het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur is verantwoordelijk voor de opzet en de uitvoering van het sociale beleid van het eiland. De doelstelling van het ministerie is om obstakels te identificeren en aan te pakken die een burger (man, vrouw of kind) kunnen beletten zich volledig te ontplooien en een gelukkig en gezond leven te leiden, met gebruikmaking van middelen binnen en buiten de overheid (ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, 2011). Om dit doel te realiseren, zijn er specifieke richtlijnen opgesteld voor overheidsoptreden op het gebied van sociale, economische en culturele kwesties (kader 1).

Kader 1. Overzicht van het socialezekerheidsstelsel op Aruba

De belangrijkste elementen van dit stelsel zijn de volgende:

- Sociale zekerheid: voorziet in een ziektekostenverzekering voor burgers en inwoners van het eiland en uitkeringen voor ouderen, weduwen en wezen;
- gezondheidszorg: beschikbaar voor iedereen die officieel geregistreerd staat in het nationale register. Met een ziektekostenverzekering beschikt de verzekerde over een basispakket aan diensten, waaronder toegang tot huisartsen en specialisten, beperkte tandheelkundige zorg, fysiotherapie en medische zorg in het buitenland. Alle lagen van de bevolking hebben volledige toegang tot medische zorg;
- inkomenssubsidie: een financiële bijdrage in de kosten voor het levensonderhoud voor gezinnen of huishoudens zonder inkomen, waarvan het inkomen onvoldoende is voor het levensonderhoud of die niet in aanmerking komen voor andere regelingen of voorzieningen. Zowel de lokale bevolking als inwoners met een buitenlandse nationaliteit die aan bepaalde voorwaarden voldoen, hebben recht op deze subsidie. In aanmerking komen: (a) personen met de Nederlandse nationaliteit die op Aruba geboren zijn; (b) personen met de Nederlandse nationaliteit die buiten Aruba geboren zijn, maar minimaal de laatste drie jaar op Aruba hebben gewoond; (c) inwoners met een buitenlandse nationaliteit die getrouwd zijn met een persoon als vermeld onder (a) of (b) en die tevens op hetzelfde adres wonen als deze persoon; (d) ongehuwde minderjarigen met een buitenlandse nationaliteit die met een of meer personen als genoemd onder (a) of (b) onder één dak leven; (e) inwoners met een buitenlandse nationaliteit die een aanvraag tot naturalisatie hebben ingediend. Deze subsidie omvat tevens een extra voorziening voor geadopteerde kinderen en/of een speciale uitkering voor mensen met een handicap;
- ongevallenverzekering: voorziet in een vergoeding voor werknemers die het slachtoffer zijn geworden van een bedrijfsongeval. Werkgevers zijn verplicht hun werknemers te verzekeren tegen ongevallen, ongeacht de hoogte van hun salaris. Wanneer een werknemer als gevolg van het ongeluk overlijdt, dan heeft de familie recht op een vergoeding;
- ziektekostenverzekering: voorziet erin dat werknemers een vergoeding ontvangen in geval van ziekte. Ook zwangerschapsverlof wordt door deze verzekering gedekt. De begünstigden zijn mensen met werk of personen met een arbeidscontract;
- werknemerscompensatie: ontslagrecht dat voorziet in de uitbetaling van een vergoeding wanneer het arbeidscontract wordt ontbonden om redenen die de werknemer niet kunnen worden aangerekend. Deze voorziening geldt voor alle werknemers, uitgezonderd personen die werkzaam zijn bij openbare instellingen, ambtenaren en leerkrachten in het openbaar onderwijs.

Bron: Verenigde Naties, 2003

Prioriteiten binnen de sociale sector

Het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur heeft voor de periode 2009-2013 de volgende prioriteiten vastgesteld: (1) ontwikkeling van kinderen en jongeren; (2) ontwikkeling van vrouwen; (3) welzijn van economisch achtergestelden; (4) speciale behoeften; (5) zorg voor ouderen; (6) productie en analyse van gegevens en statistieken met betrekking tot sociale zaken op Aruba.

Overheidsmaatregelen voor de eerstgenoemde prioriteit zijn onder andere een hulplijn voor ouders, een project voor kinderen en wetgeving om de kwaliteit van dagopvangcentra te beoordelen. Er zijn ook programma's opgezet om tienerzwangerschappen te voorkomen en tienermoeders te ondersteunen. Daarnaast heeft Aruba een systeem gelanceerd voor de bescherming van kinderen en jongeren dat aangestuurd wordt door Bureau Sostenemi ('Steun Mij') (zie hoofdstuk 6). Ook heeft de regering een comité opgericht tegen kindermisbruik en de eerste nationale conferentie georganiseerd over dit onderwerp.

Kinderrechten respecteren

Het VN-Kinderrechtencomité heeft Aruba in 2009 beoordeeld op naleving van de rechten van kinderen. Op basis van de rapportage van de landen in het koninkrijk heeft het VN-Kinderrechtencomité een initiële vragenlijst opgesteld. Deze vragen en de antwoorden hierop van de drie landen in het koninkrijk staan in het rapport 'Every Opportunity for Every Child: Responses and information about youth policy in the Kingdom of the Netherlands'. Ook vermeldt het rapport de maatregelen die op Aruba zijn genomen om volledige naleving te garanderen (zie bijlage). Voor een effectieve en optimale implementatie van het IVRK en andere internationale afspraken op Aruba zou blijvende ondersteuning vanuit Nederland wenselijk zijn vanwege haar ruime ervaring op dit gebied.

Het VN-Kinderrechtencomité heeft verschillende uitdagingen geïdentificeerd als het gaat om het naleven van de rechten van alle kinderen. Veel van deze uitdagingen zijn nauw verbonden met de situatie van vrouwen. Veranderingen in Arubaanse huishoudens, onder andere als gevolg van meer moeders die zijn gaan werken, hebben ertoe geleid dat kinderen en jongeren minder goed worden verzorgd. De zorg voor het kind binnen het gezin is bijna uitsluitend in de handen van vrouwen, maar er is geen sociaal beleid dat moeders ondersteunt in het verminderen van de druk die de verschillenden sociale rollen op hen leggen. Dit maakt kinderen en jongeren kwetsbaar qua gezondheid, educatie, en vooral ook zorg en bescherming. Deze kwesties komen in de volgende hoofdstukken aan bod.

A close-up photograph of a young girl with dark hair tied back, wearing a light blue polo shirt with a school logo on the chest. She is looking down at her arm as a person's hands, wearing a dark long-sleeved shirt, administer an injection. The background is a plain, light-colored wall.

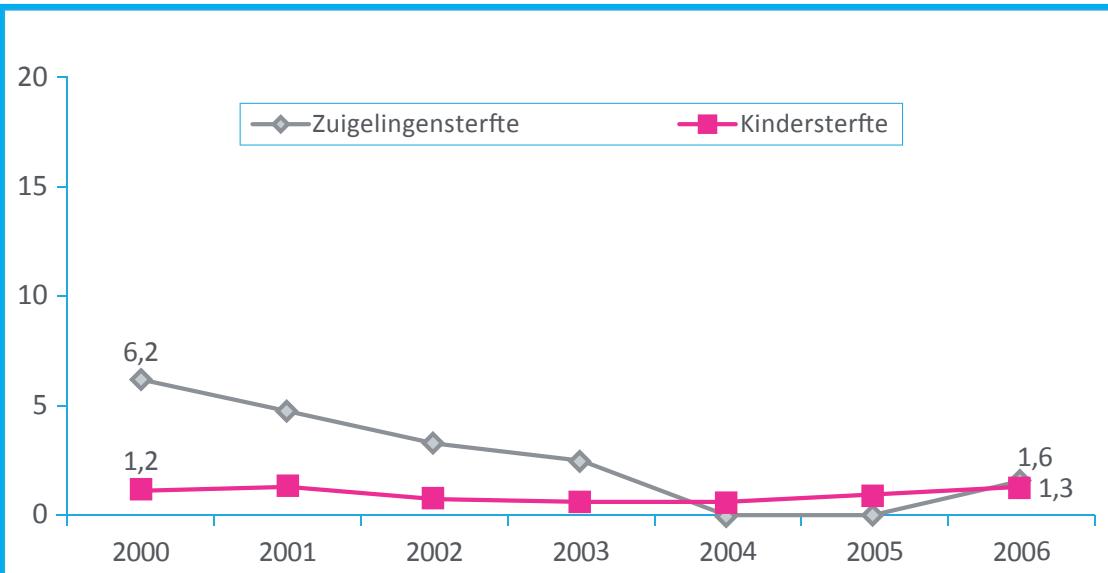
4. Het recht op gezondheid

4. Het recht op gezondheid

- De gezondheidszorg is over het algemeen goed georganiseerd en voorziet in een adequate zorg voor kinderen en jongeren.
- Er is sprake van een laag kindersterftecijfer en een hoog percentage zwangerschapszorg (99%) en ziekenhuisbevallingen (96%).
- Alle kinderen hebben toegang tot een ziektekostenverzekering en 90 procent wordt voorafgaand aan de eerste verjaardag gevaccineerd.
- Het grootste probleem voor de volksgezondheid is overgewicht; 35 procent van de kinderen en jongeren is te zwaar.
- De bevordering van borstvoeding vereist meer aandacht.
- Zwangerschap onder tieners is een groeiend probleem; bij meer dan een op de tien bevallingen is de moeder een tiener.

Ongetwijfeld een van de grootste verdiensten van de Arubaanse regering is dat zij flink investeert in de sociale sector, met name in gezondheidszorg. Officiële cijfers van het CBS laten zien dat de uitgaven daaraan tussen 1999 en 2009 gemiddeld 8 procent van het totale bbp vertegenwoordigden. Dit is zeer bemoedigend, omdat volgens de PAHO ieder land dat een algehele dekking van zijn gezondheidszorg nastreeft op zijn minst 6 procent van het totale bbp moet investeren in deze sector. In het geval van Aruba wordt deze eis dus ruim gehaald (ECLAC, 2006 in Badillo, 2009).

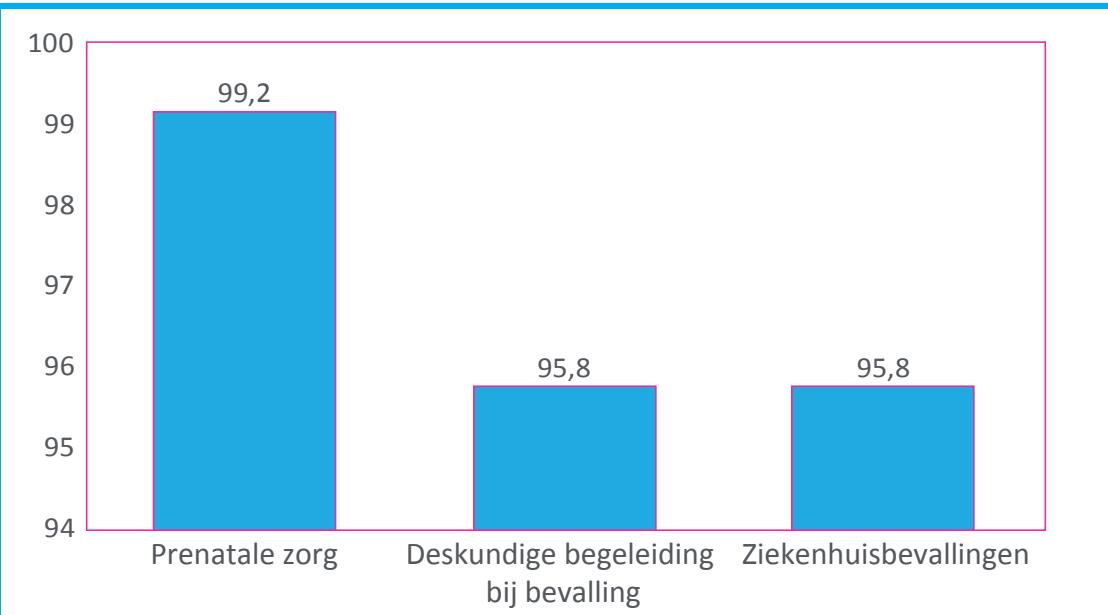
De gezondheidszorg is over het algemeen goed georganiseerd, met voldoende aandacht voor kinderen en jongeren. Er is binnen het ministerie van Volksgezondheid en Sport een dienst 'Jeugdgezondheidszorg' die zich bezighoudt met kinderen en jongeren van 0 tot 19 jaar. Dankzij dit ministerie is zowel de dienstverlening als de beschikbaarheid van gezondheidsgegevens enorm verbeterd. Het ministerie implementeert bijvoorbeeld een volledig geautomatiseerd registratiesysteem voor inenting, zodat alle betrokken diensten hun vaccinaties kunnen registreren. Bovendien worden er preventieve gezondheidscontroles uitgevoerd onder kleuters, wat de interactie tussen zorgverleners en ouders heeft verbeterd. Het ministerie houdt toezicht op de algehele gezondheid van schoolgaande kinderen en houdt hun groeiproces en gewicht in de gaten met periodieke controles om de mate van overgewicht te kunnen vaststellen (zie ook pag. 22). Ook andere activiteiten van het ministerie voor gezondheidsbevordering richten zich op het aanpakken van overgewicht. Bovendien is het ministerie gestart met psychosociale zorg om gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van alle schoolkinderen te bevorderen.

Afbeelding 4 Trends in zuigelingen- en kindersterfte, 2000-2006
Bron: CBS, 2010

Behaalde resultaten tot nu toe

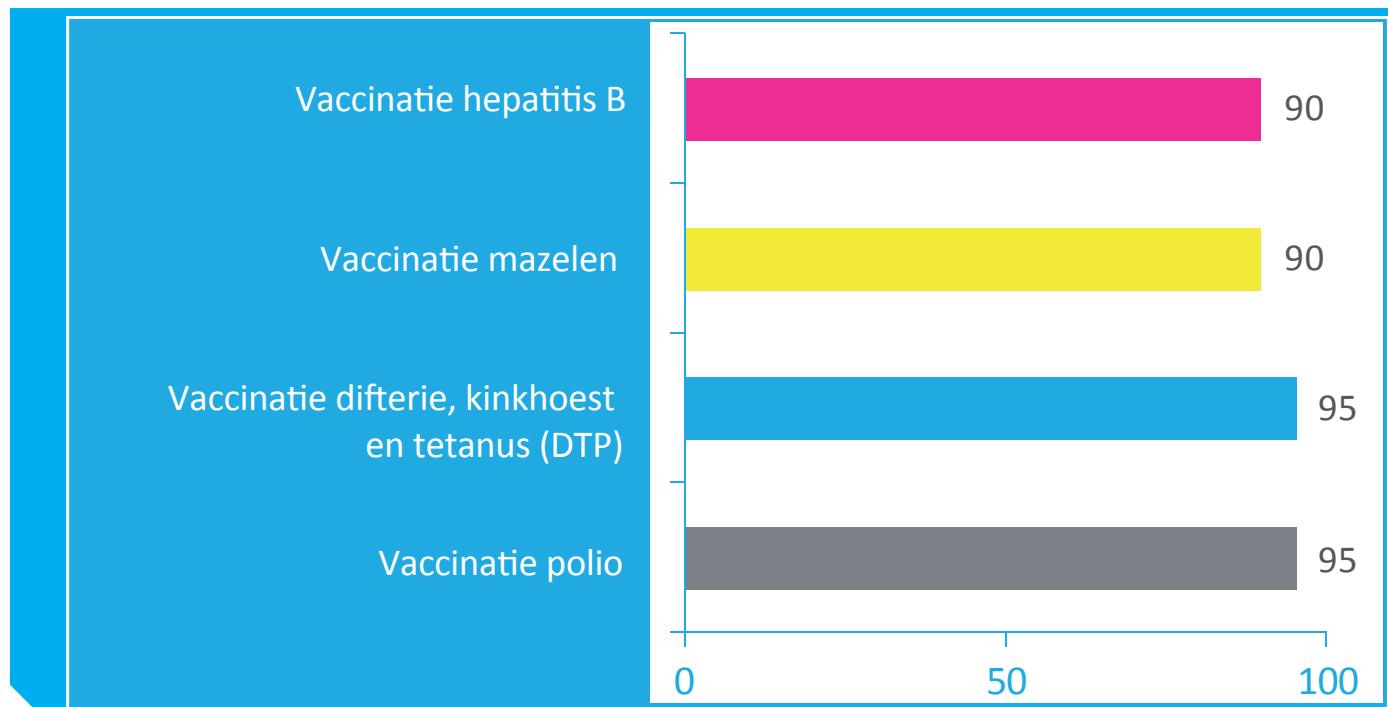
Een belangrijk resultaat van de gezondheidsinvesteringen is een vermindering van de zuigelingensterfte (jonger dan 1 jaar) van 75 procent tussen 2000 en 2006 (van 6,2 naar 1,6 per 1000 levendgeborenen). Ook kent Aruba een blijvend lage kindersterfte (jonger dan 5 jaar) (zie afbeelding 4). Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat het moeilijk is om exacte cijfers vast te stellen voor landen met een laag bevolkingsaantal. Dit komt doordat de

Afbeelding 5 Zorg voor moeders en pasgeboren kinderen, 2010
Bron: CBS, 2010.

kinder- en zuigelingensterfte per 1000 levendgeborenen wordt berekend. De laatste gegevens over 2009 laten zien dat toen vijf kinderen overleden.

Een ander element gerelateerd aan de lage sterftecijfers is de vaccinatiegraad. In 2010 waren negen van de tien kinderen tussen de 12 en 23 maanden oud voorafgaand aan de eerste verjaardag ingeënt (afbeelding 6).

Afbeelding 6 Vaccinatie (% kinderen 12-23 maanden ingeënt voor de eerste verjaardag), 2010
Bron: CBS, 2010.

Een derde belangrijk element gerelateerd aan het recht op gezondheid is de aanwezigheid van een goed rioleringssysteem en toegang tot veilig drinkwater. Latijns-Amerika en het Caribisch gebied hebben in het algemeen een hoog sterftecijfer onder kinderen. Dit is onder andere te wijten aan een slechte toegang tot basisvoorzieningen (UNICEF en ECLAC, 2007). De lage kindersterfte op Aruba is dan ook nauw gerelateerd aan de toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen voor de hele bevolking.

Openstaande uitdagingen

De kindergezondheidszorg is goed georganiseerd en de inzet van multidisciplinaire teams heeft geleid tot een grotere capaciteit voor het leveren van gezondheidszorg voor schoolgaande kinderen. Toch zijn er nog steeds uitdagingen. Het toenemend aantal schoolgaande kinderen en de grotere vraag naar neonatale en psychosociale gezondheidszorg leggen een enorme druk op het systeem en zijn uitvoerders. Deze capaciteitskwestie heeft ook

zijn weerslag op de beperkte aandacht voor de gezondheidszorg voor jongeren. Daarnaast is het voor verdere verbetering van het huidige kindergezondheidsbeleid belangrijk dat het ministerie van Volksgezondheid en Sport een sterkere rol speelt bij het coördineren van dienstverleners. Andere uitdagingen op het gebied van gezondheidszorg zijn het hoge percentage kinderen met overgewicht, tienerzwangerschappen en hiv en aids.

Overgewicht

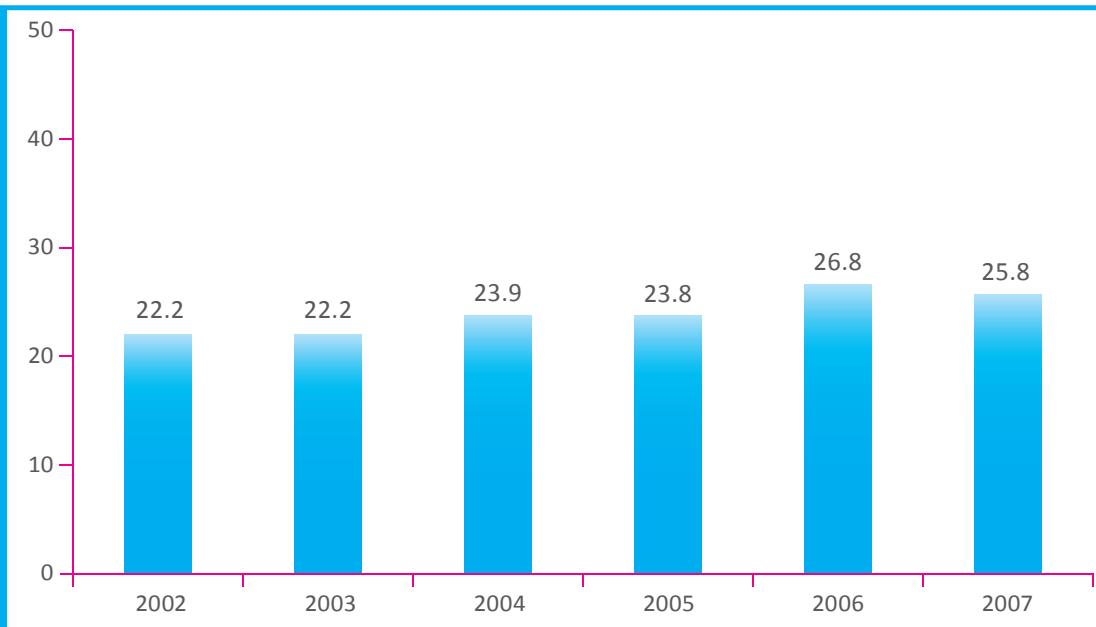
Overgewicht onder kinderen en jongeren vormt een probleem voor hun gezondheid; 35 procent van hen is te zwaar. Zwaarlijvigheid leidt tot andere ziekten bij deze jeugdige groepen, zoals diabetes en een hoge bloeddruk. Overgewicht wordt veroorzaakt door diverse omstandigheden in het gezinsleven. Omdat Arubaanse vrouwen soms meer dan één baan hebben en lange werkdagen maken, hebben zij vaak geen tijd om hun kinderen van borstvoeding te voorzien en geven ze hun kinderen kunstvoeding. Daarnaast ontbreekt het de opgroeizende kinderen aan ouderlijke zorg, met name na school, en eten zij vaak snacks of goedkope diepvriesmaaltijden met gebrekke voedingswaarde. Het probleem wordt verergerd door een tekort aan lichaamsbeweging. 77,4 procent van de meisjes tussen zes en elf jaar sport bijvoorbeeld niet regelmatig en loopt minder dan tien minuten per dag (ministerie van Volksgezondheid en Sport, 2010).

Borstvoeding is de beste manier om slechte voeding bij kinderen te voorkomen en ze te beschermen tegen overgewicht. Dit komt doordat moedermelk alle vereiste micronutriënten en adequate hoeveelheden suikers bevat, in tegenstelling tot flesvoeding. Het percentage zuigelingen tot zes maanden dat alleen borstvoeding krijgt, is toegenomen van 3,1 procent in 2002 naar 13,4 procent in 2010. Toch is het aantal nog steeds laag. De grote meerderheid wordt grootgebracht met moedermelk in combinatie met kunstvoeding of enkel met kunstvoeding.

Het ministerie van Volksgezondheid en Sport beoogt het overgewicht aan te pakken door middel van sport en andere vormen van lichaamsbeweging. Hiertoe heeft ze via de Nationale Sportraad samen met diverse professionals en maatschappelijke organisaties een nationaal strategisch plan ontwikkeld. Vervolgens is in 2011 het 'Healthy Schools'-programma geïntroduceerd om overgewicht onder kinderen in het eerste leerjaar in tien jaar tijd terug te dringen van 30 procent tot maximaal 25 procent. Dit door ouders, leraren en leerlingen voor te lichten over het belang van gezond eten en regelmatig bewegen. Ook is een nationale campagne gelanceerd onder het motto 'Van Eén Zwaar Eiland naar Eén Gezond Eiland'.

Tienerzwangerschap

Het vruchtbaarheidscijfer op Aruba (het aantal kinderen dat een vrouw van vruchtbare leeftijd gemiddeld krijgt bij gelijkblijvende vruchtbaarheid) is in de afgelopen jaren (2005-2007) relatief stabiel gebleven. Wel is er een dalende tendens waarneembaar (1,9 naar 1,7). Het geboortecijfer onder tieners is echter gestegen van 22 per 1000 levendgeborenen in 2002 tot 26,8 in 2006 (CBS, 2007) (zie afbeelding 7).

Afbeelding 7 Vruchtbaarheidscijfer onder tieners < 20 jaar (per 1000 geboorten), 2000-2007

Bron: CBS, 2007

Volgens UNICEF en ECLAC (2007) is het terugdringen van het aantal tienerzwangerschappen nauw verbonden met de vooruitgang in het realiseren van de MDG's. Dit heeft te maken met drie feiten: (1) het zijn vaak meisjes uit de armste families die zwanger worden, waardoor de armoedecirkel in stand wordt gehouden en de volgende generatie met een gebrek aan kansen wordt opgescheept; (2) het gaat hier vaak om jonge moeders die de school mogelijk voortijdig moeten verlaten; en (3) tienermoeders hebben een verhoogd risico op ziekten en overlijden vanwege complicaties bij de bevalling.

Door het ontbreken van seksuele voorlichting binnen het gezin zijn jongeren niet op de hoogte van de consequenties van onveilig vrijen. Dit is een van de redenen dat zij al op jonge leeftijd kinderen krijgen. Jonge mensen die deze kwesties niet met hun ouders kunnen bespreken, wenden zich vaak tot het gratis telefoonnummer, de mail en de online chat van de Kindertelefoon (Telefon Pa Hubentud). Deze dienst is opgezet door een maatschappelijke organisatie met cofinanciering van de overheid om kinderen en jongeren in nood hulpdiensten te bieden. In 2007-2009 ging ongeveer 13 procent van alle binnenkomende oproepen over seksualiteit, het lichaam of persoonlijke relaties (CBS, 2010). Ook diverse andere organisaties informeren jongeren over seksuele en reproductieve gezondheid en de daarmee gepaard gaande risico's (zie kader 2).

Kader 2. Ngo's die samenwerken met jonge mensen aan seksuele en reproductieve kwesties

In 2005 heeft een aantal ngo's dat betrokken was bij de sociale, fysieke, preventieve, educatieve en andere aspecten van tienerzwangerschappen de CEMBRAH opgezet. Als onderdeel van haar preventieprogramma geeft dit netwerk informatie aan jongeren die voornamelijk gericht is op het voorkomen van tienerzwangerschappen. Daarnaast biedt CEMBRAH zorgpakketten, begeleiding en hulp aan tienermoeders.

De maatschappelijke organisatie Famia Planea zet zich sinds 1970 op Aruba in voor het bevorderen van verantwoord ouderschap. De organisatie organiseert gesprekken over seksuele en reproductieve gezondheid onder jongeren en stimuleert het gebruik van anticonceptie in de gemeenschap. Zoals veel andere organisaties op Aruba, ontvangt ook Famia Planea geld van de overheid om een deel van haar activiteiten te financieren. Famia Planea wisselt samen met het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur informatie en ideeën uit over seksuele en reproductieve gezondheid en over de hiertoe benodigde sociale acties. De visie van de organisatie is dat het gebrek aan informatie (thuis en op school) over seksuele gezondheid, voorbehoedsmiddelen en het recht van vrouwen om het krijgen van kinderen te plannen, een groot probleem vormt voor kinderen, jongeren en vrouwen. Famia Planea beschouwt de afwezigheid van een speciale kliniek voor vrouwen op Aruba als een beperking in de naleving van seksuele rechten.

Om het aantal tienerzwangerschappen te reduceren worden er preventieve en voorlichtingscampagnes ingezet, met name tijdens carnaval, en worden er op strategische locaties condooms uitgedeeld aan jongeren. Het feit dat het aantal tienerzwangerschappen niet substantieel gedaald is, toont echter aan dat een andere aanpak noodzakelijk is. Seksuele voorlichting zou ongetwijfeld op alle scholen in het pakket moeten zitten, ongeacht het soort school (openbaar of particulier). Voor de uitvoering van het IVRK en de volledige naleving van de rechten van kinderen en jongeren is een breed en interministerieel beleid nodig gericht op seksuele voorlichting voor kinderen en jongeren en preventie van ongewenste tienerzwangerschappen (Van der Wal, 2011)

Hiv en aids

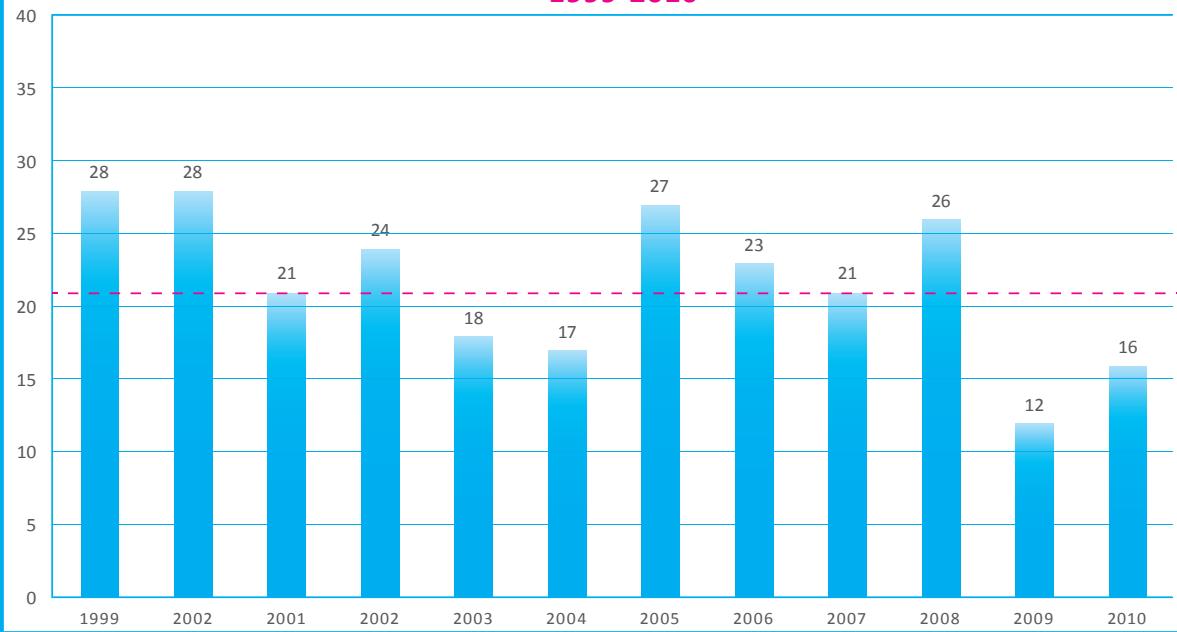
Het ministerie van Volksgezondheid en Sport houdt sinds 1987 toezicht op de ontwikkeling van hiv en aids via het 'Instituut voor overdraagbare ziekten & epidemiologie', dat het aantal gevallen in de loop der jaren bijhoudt. Bij deze dienst kunnen mensen die actief zijn in de seksindustrie zich laten testen op hiv en andere seksueel overdraagbare ziekten. Daarnaast besteedt de dienst aandacht aan bewustwording en preventie (bijvoorbeeld door het condoomgebruik te stimuleren).

Tussen 1999 en 2010 telde het eiland 435 geregistreerde gevallen van hiv en aids. Van de gevallen tussen 2000 en 2010 was 70 procent man en slechts 30 procent vrouw. De meest voorkomende manier van overdracht op het eiland is heteroseksueel contact (UNAIDS, 2008). De overdracht van moeder op kind is erg laag (slechts 2 procent) en besmette kinderen krijgen onmiddellijk na de geboorte een antiretrovirale behandeling. Volgens de trend in de meeste landen lopen mensen tussen de 25 en 44 jaar het grootste risico op infectie: 56 procent van alle gevallen in het laatste decennium kwam in die leeftijdsgroep voor.

Met betrekking tot de herkomst van de hiv-geïnfecteerden en aids-patiënten blijkt dat 40 procent van de geregistreerde gevallen tussen 2000 en 2010 buitenlanders betroffen die op Aruba woonden. De meesten waren afkomstig uit Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Dit blijkt uit gegevens van het ministerie van Volksgezondheid en Sport.

In mei 1999 werd een UNAIDS-themagroep opgericht met als belangrijkste doelstelling het aangaan van de strijd tegen hiv en aids samen met overhedsdiensten, ngo's en geïnteresseerden uit de private sector.

**Totaal aantal nieuwe geregistreerde gevallen van HIV
1999-2010**

Afbeelding 8: Historische gevallen van hiv/aids

Bron: ministerie van Volksgezondheid en Sport van Aruba, Instituut voor overdraagbare ziekten & epidemiologie, 2011

5. Het recht op onderwijs

5. Het recht op onderwijs

- Onderwijs is verplicht en gratis, met uitzondering van een minimale jaarlijkse bijdrage plus de kosten voor schoolmaterialen en uniformen. Het percentage schoolgaande kinderen is hoog.
- Er is een duidelijk systeem voor toezicht op de schoolkwaliteit via zowel interne mechanismen als externe beoordelingen.
- Het onderwijsmodel is niet aangepast aan de behoeften van een cultureel diverse samenleving (hoewel de regering een nieuw onderwijsprogramma ontwikkelt dat het Papiamento als voertaal in het onderwijs introduceert).
- Het aantal drop-outs (vrijwillig of gedwongen) in het voortgezet onderwijs is relatief hoog, met name onder jongens, en de mogelijkheid van re-integratie in het formele onderwijssysteem voor deze groep is beperkt.
- Het onderwijsaanbod voor kinderen met speciale behoeften is gelimiteerd.
- Er is een controlesysteem ontwikkeld voor de kwaliteit van de dagzorg dat zo snel mogelijk moet worden doorgevoerd.
- Er zijn weinig alternatieven voor naschoolse opvang of buitenschoolse activiteiten voor jongeren.

Het recht op onderwijs is vastgelegd in het IVRK, zodat kinderen hun toekomst met meer vertrouwen tegemoet kunnen zien en de nodige kennis, vaardigheden, gedragingen en waarden leren om een gelijkwaardige plaats te verwerven in de maatschappij (UNICEF, 2005). Aruba heeft in het laatste decennium meer geïnvesteerd in de gezondheidssector en ook in onderwijs. Met 6,7 procent van het bbp is dit meer dan sommige van de rijkste landen ter wereld. In de afgelopen tien jaar werd er gemiddeld USD 7.188 per student per jaar uitgegeven. Hoewel er in 2002 sprake was van een lichte daling, was de algehele trend voor 1999-2009 stijgend.

De tachtig scholen op het eiland worden bezocht door ongeveer 22.000 kinderen. Het onderwijssysteem is in grote lijnen gebaseerd op het Nederlandse model met een onderverdeling in kleuteronderwijs (4-6 jaar), basisonderwijs (6-12 jaar) en middelbaar onderwijs (12-17 jaar). Behalve het reguliere schoolsysteem bestaan er ook mogelijkheden voor buitenscholen onderwijs. Tevens zijn er speciale scholen voor kinderen met leer- en gehoorproblemen.

Het basisonderwijs op Aruba wordt aangeboden door zeven schoolverenigingen. Deze geven ouders en kinderen de mogelijkheid te kiezen voor het schooltype dat het beste bij de familie past in termen van levensovertuiging en onderwijsstijl. Het onderwijs is gratis, afgezien van een verplichte jaarlijkse bijdrage van ongeveer USD 60 voor leerlingen in het basisonderwijs en USD 90 voor leerlingen in het voortgezet onderwijs, plus de kosten voor primaire schoolbenodigdheden en uniformen.

Behaalde resultaten tot nu toe

In 2007 introduceerde het toenmalige ministerie van Onderwijs, Sociale Zaken en Infrastructuur het ‘Strategisch Nationaal Onderwijsplan 2007-2017’ om het onderwijs op verschillende gebieden te verbeteren. Dit plan behelst het opzetten van een onderwijsfonds, de ontwikkeling van dialoogkanalen en de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en ouders om deze bij het leerproces te betrekken, de transformatie van scholen in een veilige en multifunctionele omgeving en de beoordeling en aanpassing van bestaande wetgeving met betrekking tot onderwijs (ministerie van Onderwijs, Sociale Zaken en Infrastructuur, 2007).

Op 20 december 2011 nam het parlement een nieuwe leerplichtwet aan voor kinderen van 4 t/m 17 jaar die drie dagen later werd bekragtigd door de regering. De wet ging in het nieuwe schooljaar 2012 in. De voorbereidingen bestonden uit communicatie tussen de overheid en maatschappelijke organisaties, en het opleiden van de professionals die de wet zouden gaan uitvoeren. Ook vonden bijeenkomsten plaats tussen scholen en andere strategische partners, zoals de politie, de ‘Child Protection Office’ (een instelling binnen het ministerie van Justitie en Onderwijs), het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, en de SIMAR. Ouders en voogden blijven echter in eerste instantie verantwoordelijk voor het schoolbezoek van hun kinderen.

De overheid heeft ook een aantal andere verbeteringen in de onderwijssector doorgevoerd, onder andere voor immigranten die geen Nederlands spreken (zie kader 3)

KADER 3. OVERHEIDSMAATREGELEN IN DE ONDERWIJSSECTOR

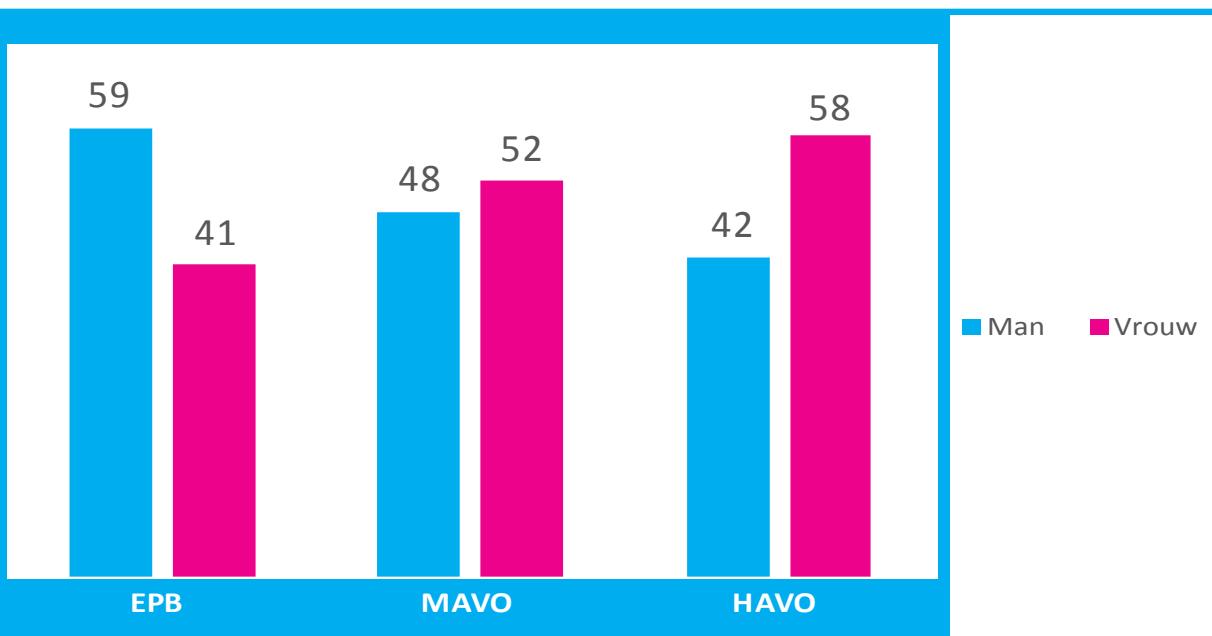
- PRISMA-project: ontwikkeld in het begin van de jaren 90 om leerlingen die geen Nederlands spreken te helpen met de Nederlandse taal, zodat zij zo snel mogelijk aan het reguliere onderwijsprogramma kunnen deelnemen. PRISMA begon als een proefproject op een openbare lagere school en werd later uitgebreid naar alle basisscholen op het eiland (VN, 2003). Sinds 2002 worden er ook naschoolse lessen Nederlands georganiseerd voor jongeren tussen 14 en 17 jaar.
- Traimerdia-project: programma van het ministerie van Justitie en Onderwijs voor naschoolse opvang aan kinderen op de kleuterschool en in het basisonderwijs, en voor ondersteuning van hun sociale, emotionele, fysieke en intellectuele ontwikkeling. Het is bedoeld als een aanvulling op het onderwijs en het bijbrengen van waarden die kinderen zowel thuis als op school moeten ontvangen.
- Programma's voor jongeren: plan van het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur voor kwetsbare kinderen in de leeftijd van 13 tot 16 jaar, dat vanaf eind augustus 2011 wordt uitgevoerd. Het ministerie van Justitie en Onderwijs is ook bezig met een programma voor tieners. Het programma bestaat onder andere uit huiswerkbegeleiding en biedt jongeren de mogelijkheid om te sporten of 's avonds kunst- of muzieklessen te volgen.

Er is een duidelijk systeem voor toezicht op de schoolkwaliteit. De scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van hun interne controlemechanismen en het formuleren van acties voor kwaliteitsverbetering. Daarnaast beoordeelt het inspectieteam van het ministerie van Justitie en Onderwijs de scholen op basis van vastgestelde criteria. Dit inspectieteam handelt tevens klachten af van ouders, leraren en schoolhoofden.

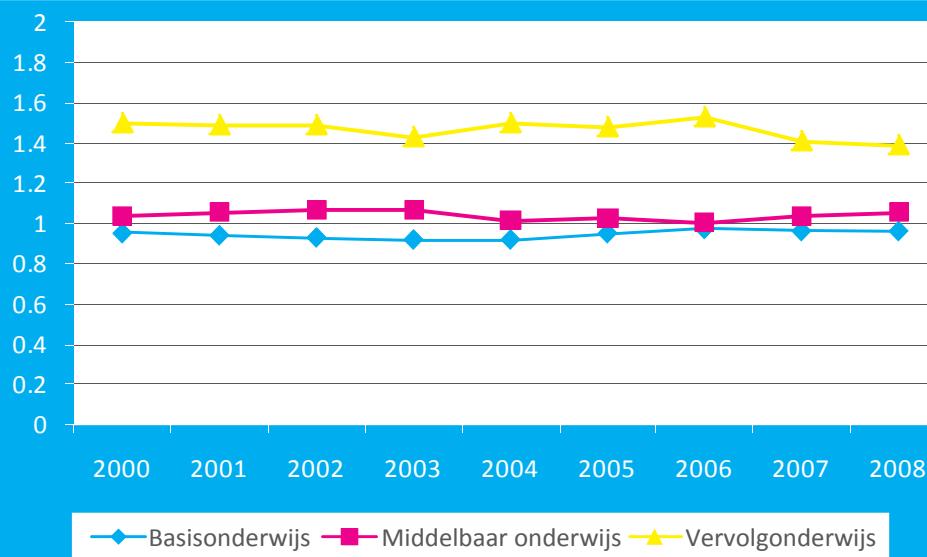
Kinderen op school

Toegang tot basisonderwijs is nagenoeg universeel: 99 procent van de kinderen op Aruba gaat naar school. Hiermee wordt invulling gegeven aan een van de belangrijkste rechten die in het IVRK zijn vastgesteld. Genderverschillen zijn bovendien praktisch helemaal verdwenen. Na het basisonderwijs hebben jongeren de keuze uit meerdere opleidingsniveaus, afhankelijk van hun schoolprestaties: (1) EPB, dat 4 jaar duurt en jongens en meisjes de mogelijkheid biedt om door te stromen naar het middelbaar beroepsonderwijs; (2) mavo, dat ook 4 jaar duurt en; (3) havo, dat 5 jaar duurt en jongeren de mogelijkheid biedt om een hbo-opleiding te volgen.

Uit de gegevens van het ministerie van Justitie en Onderwijs blijkt dat zeven op de tien jongeren in het voortgezet onderwijs doorstromen naar een van deze officiële opleidingsniveaus (CBS, 2010). De lagere opleidingen tellen meer jongens dan meisjes (59 procent versus 41 procent) en tegelijkertijd zijn er meer meisjes die een hoger niveau volgen dan jongens (met 58 procent vrouwelijke jongeren op havo-niveau) (zie afbeelding 8). Maar zoals overal in Latijns-Amerika en de Cariben weerspiegelt de arbeidsmarkt deze ontwikkeling niet noodzakelijkerwijs als het gaat om gelijke kansen en lonen voor meisjes (UNICEF en ECLAC, 2006).

Afbeelding 9 Verhouding jongens/meisjes in het secundair onderwijs (% tieners tussen 12-17 op school), 2008-2009
Bron: CBS, 2010

Gelijkheidsindex naar opleidingsniveau 2000-2008

Bron: VN-cijfers

Openstaande uitdagingen

Niet-schoolgaande kinderen

De positieve resultaten als het gaat om onderwijsstoegang worden weerspiegeld in een laag percentage kinderen dat buiten het onderwijsysteem valt: slechts 5 procent. Desondanks zijn er verschillen per leeftijdsgroep die moeten worden aangepakt. Van de kinderen in de leeftijd van vijf tot elf jaar volgt slechts 2 procent geen basisonderwijs, terwijl 10 procent van de tieners niet naar school gaat.

Het voorheen ontbreken van een leerplichtwet (die inmiddels aanwezig is), het gebrek aan een mechanisme voor de re-integratie van kinderen in het onderwijsysteem en verwaarlozing zijn mogelijke verklaringen voor het aantal jongeren dat hun school niet afmaakt. De sociale druk en de integratie van jongeren in het formele en het niet-formele arbeidscircuit spelen hierbij ook een rol.

Veel kinderen die buiten het onderwijsysteem vallen, komen terecht in slecht betaalde banen of raken zelfs betrokken bij illegale activiteiten. Hierdoor komen ze niet uit de armoedespiraal en lopen ze risico's gerelateerd aan geweld, zoals drugshandel, criminaliteit en kinderarbeid. Er zijn momenteel weinig opties om deze groep weer opnieuw in het onderwijsysteem op te nemen, omdat de scholen hun deuren simpelweg dicht houden. Het is dan ook belangrijk onderwijsalternatieven te bieden voor degenen die hun schoolopleiding niet hebben afgemaakt of zijn weggestuurd.

Drop-outs komen ook voor op universitair niveau, waar het percentage studenten dat zijn studie niet afmaakt op ongeveer 30 procent ligt. Een van de reden hiervoor zijn de beperkte carrièremogelijkheden op het eiland als gevolg van het ontbreken van arbeidsbeleid voor jongeren.

Beperkingen van het schoolmodel

De cijfers voor onderwijsuitgaven zijn zeer bemoedigend en tonen het belang dat op Aruba wordt gehecht aan onderwijs. Wel moet er vooral in de onderwijskwaliteit worden geïnvesteerd in plaats van alleen maar in toegang en infrastructuur. De gegevens van het Nationale Veiligheidsplan wijzen uit dat 75 procent van de beroepsbevolking laag is opgeleid. Er is duidelijk sprake van een laag prestatieniveau, wat al in het basisonderwijs begint en op hogere onderwijsniveaus alleen maar toeneemt.

Het onderwijsysteem is redelijk inflexibel, niet erg creatief of innovatief en beantwoordt niet aan de hedendaagse uitdagingen op Aruba met betrekking tot kinderen en jongeren. Het systeem is nogal autoritair, gericht op het uit het hoofd laten leren van lesmateriaal en stimuleert leerlingen te weinig om vragen te stellen. Een andere grote uitdaging is het feit dat er wordt gedoceerd in het Nederlands, terwijl de meerderheid van de bevolking het Papiamento als moedertaal heeft (een taal die alleen op de kleuterschool wordt gebruikt). Dit leidt tot aanzienlijke problemen in het leerproces. Een gevolg daarvan is dat het huidige onderwijsysteem niet beantwoordt aan de culturele diversiteit van de gemeenschap. Om deze uitdagingen aan te pakken, werkt het ministerie aan innovaties en veranderingen in het schoolsysteem en het onderwijsprogramma, dat uiteindelijk op een meertalig model zal worden gebaseerd.

Het onderwijsaanbod voor kinderen met speciale behoeften is ook beperkt. Door het tekort aan leerkrachten en scholen kan het onderwijs niet op het individu worden afgestemd. Ook is er geen financiële steun voor bijvoorbeeld logopedie, dat ook de zorgverzekering niet vergoedt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de overheid bezig is met het ontwikkelen van een onderwijsprogramma dat specieker afgestemd wordt op elk kind.

Geen onderwijs voor niet-geregistreerde migrantenkinderen

Hoewel ieder kind en elke jongere volgens de Arubaanse wet toegang heeft tot het onderwijsysteem, is de praktijk vaak anders. Dit komt onder andere vanwege het gebrek aan infrastructuur en leerkrachten. Een andere oorzaak is het feit dat niet-geregistreerde migrantenkinderen vaak geen toegang hebben tot het onderwijsysteem. Om op een school te kunnen worden ingeschreven, zijn een geldige identificatie, verblijfsvergunning en verzekeringsbewijs van het kind vereist, en ook een verblijfsvergunning plus een geldig paspoort of ander identiteitsbewijs van een van de ouders. De kinderen beschikken echter vaak niet over officiële papieren doordat hun ouders uit angst voor uitzetting de kinderen niet opgeven bij de burgerlijke stand. Officieel bestaan deze kinderen daardoor niet; de overheid en sociale actoren refereren aan deze kinderen als 'onzichtbaar'.

Een ander probleem voor migrantenkinderen (geregistreerd of niet) is het feit dat zij vaak niet voldoen aan de taaleisen van het officiële onderwijsysteem. Het ministerie van Justitie en Onderwijs heeft in 2001 het project PRISMA gelanceerd ter ondersteuning van kinderen in het basis- en het voortgezet onderwijs die geen Nederlands spreken (zie kader 3 boven). Een beperking is echter dat er geen onderwijs is in het Papiamento, de meest gesproken taal op Aruba.

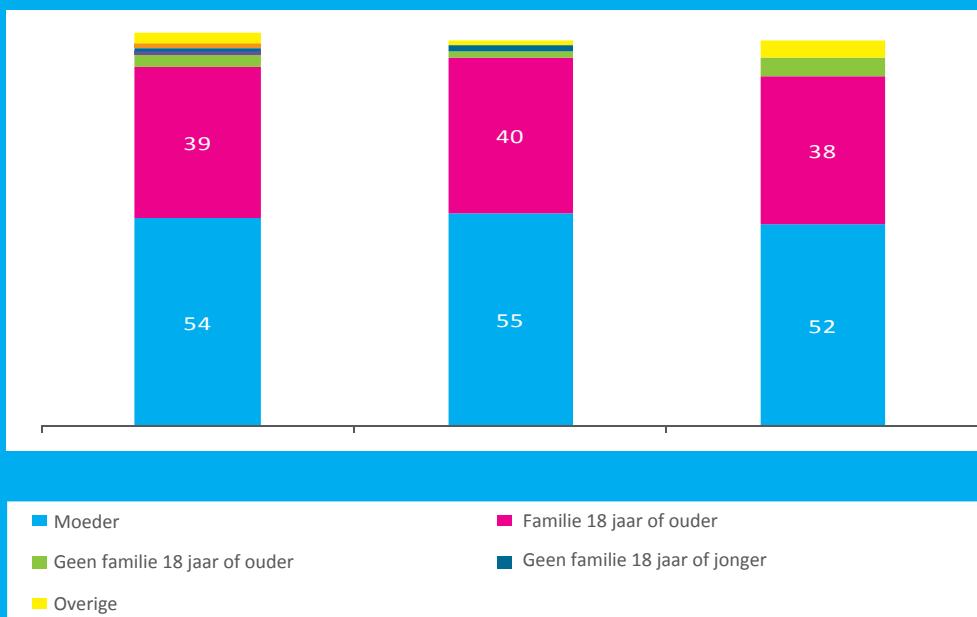
In reactie op de uitsluiting zijn er speciale latino scholen opgezet. Maar de overheid erkent deze meestal niet en daarmee zijn de behaalde diploma's ongeldig.

Uitdagingen bij kinderopvang/naschoolse opvang en activiteiten

Hoewel basisschoolleerlingen op diverse locaties terecht kunnen voor naschoolse zorg, vormen een goede kinderopvang en het gebrek aan zorg en activiteiten voor jongeren twee van de grootste problemen. De meeste dagopvangcentra hebben te maken met uitdagingen op het gebied van kwaliteit. Hier zal verandering in komen zodra het wetsvoorstel om dit probleem aan te pakken wordt goedgekeurd. De opvangcentra die momenteel wel een goede kwaliteit kunnen garanderen, zijn in particuliere handen. Ze zijn bovendien erg duur, zodat deze slechts voor weinig families toegankelijk zijn, terwijl de vraag naar kinderopvang het aanbod overtreft: zo'n 57 procent van de kinderen heeft geen plaats. De mogelijkheden om kinderen onder te brengen bij familie, vrienden of buren zijn beperkt, aangezien de meeste volwassenen buitenhuis werken. Bovendien sluiten de openingstijden van de diverse opvangcentra (van 8 uur 's-ochtends tot 5 uur 's middags) niet aan op de werktijden van de werkende moeders. Dit is met name het geval in de toeristische sector, waar vaak 's avonds gewerkt wordt.

Veel kinderen zijn daarom aangewezen op de zorg die thuis geboden wordt, maar dit geeft veel problemen, vooral voor moeders. Traditioneel gezien was het zorgen voor het gezin en het huishouden de enige sociale rol van vrouwen. Tegenwoordig zijn vrouwen vaak nog steeds als enige verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen, ongeacht of zij een baan hebben of niet. Dat houdt dus in dat hun takenpakket is verdubbeld, bij een gelijk gebleven capaciteit en beschikbare tijd. Alleenstaande moeders ontvangen een financiële vergoeding (USD 800 in 2011) van de overheid, maar kunnen daar niet van rondkomen vanwege de hoge kosten van levensonderhoud. Andere oplossingen die gericht zijn op de zorg thuis (zoals het betrekken van vaders bij de opvang van hun kinderen) zijn nog niet gerealiseerd. Het is daarom cruciaal dat er een plan komt ter ondersteuning van werkende moeders.

**Zorg tijdens de kinderjaren naar type verzorger,
in % (kinderen jonger dan 5 jaar), 2010**

Source: CBS, Population and Housing Census 2010, preliminary figures based on the netbook-sample.

Er zijn ook weinig recreatiemogelijkheden voor oudere kinderen. De meeste scholen organiseren geen buitenschoolse activiteiten en wanneer ze dit wel doen, moet er flink voor worden betaald. Het feit dat veel kinderen en jongeren geen buitenschoolse activiteiten hebben zoals sport, draagt bij aan het hoge aantal gevallen van overgewicht, zoals besproken in het hoofdstuk over gezondheid. Vanwege de beperkte recreatiemogelijkheden brengen veel kinderen en jongeren drie à vier uur per dag zittend door met televisie kijken of videogames spelen. Volgens de norm van het ministerie van Volksgezondheid en Sport (2010) mag dit niet meer dan twee uur bedragen.

Noodzaak van meer communicatie tussen scholen en ouders

Een andere, aan het onderwijs gerelateerde uitdaging is de beperkte communicatie tussen ouders en scholen. Ouders zijn geneigd om alle verantwoordelijkheid bij de leraren te leggen en niet actief te participeren in de intellectuele en emotionele ontwikkeling van hun kinderen. Het is belangrijk dat de overheid met een inclusief beleid komt dat meer mogelijkheden creëert voor een goede relatie tussen scholen en gezinnen. Op deze manier kunnen zij gezamenlijk een oplossing formuleren voor de voorkoming en/of aanpak van problemen zoals tienerzwangerschap, jeugddepressie, overgewicht, geweld en slechte invulling van vrije tijd.

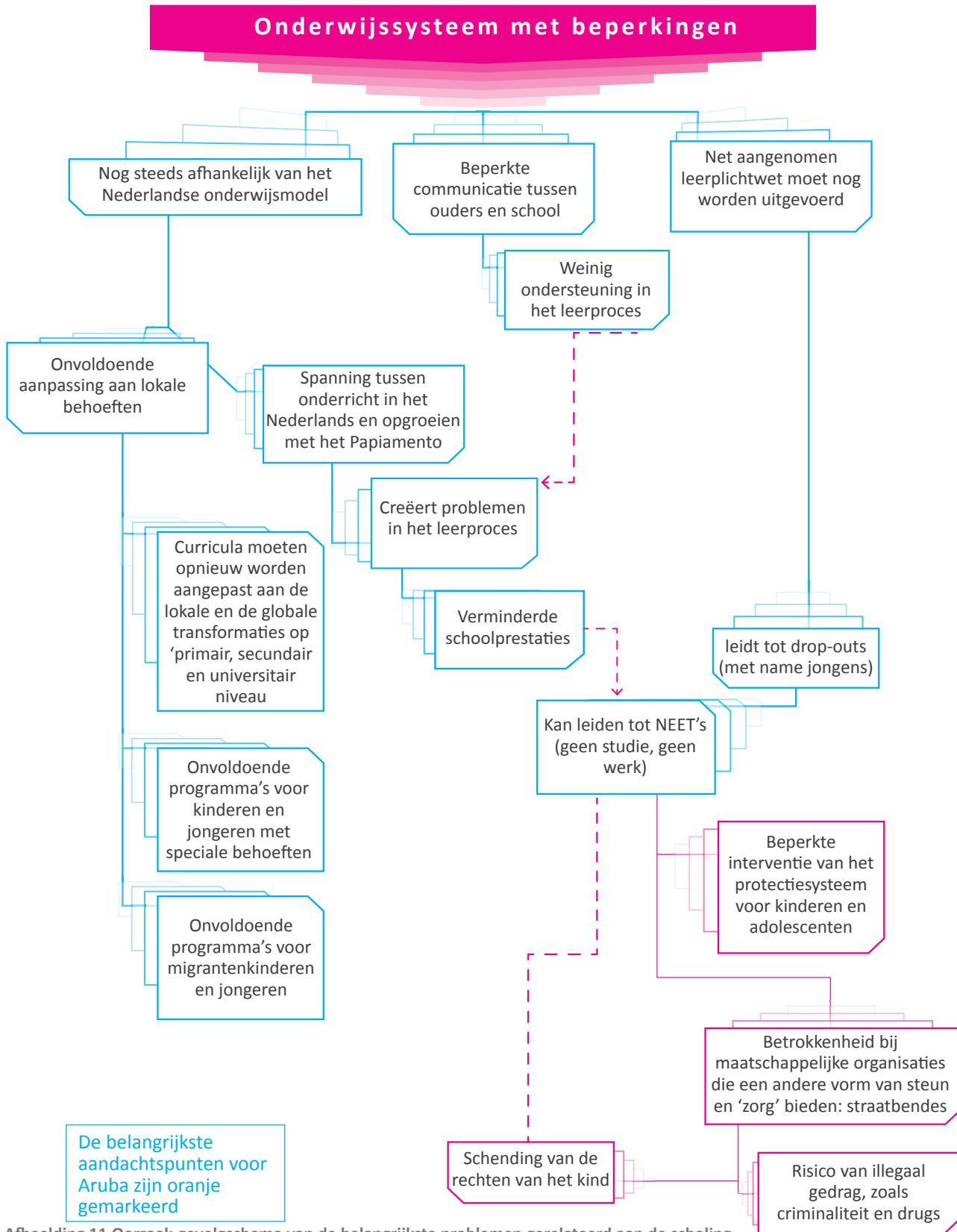
'Brain drain'

Vanwege de beperkte mogelijkheden van hoger onderwijs op het eiland zet een aanzienlijk aantal studenten hun studie elders voort. Het grootste deel vertrekt naar Nederland, hoewel Costa Rica en de Verenigde Staten ook populaire bestemmingen zijn. Zoals al vermeld besluiten veel Arubanen na hun studie in het desbetreffende land te blijven wonen vanwege de betere levensomstandigheden en kansen op de arbeidsmarkt. Naar schatting wonen er ongeveer 22.000 Arubanen in Nederland. Overheidsbeleid is nodig om de universiteit te helpen hoog opgeleide professionals af te leveren die zich na hun studie inzetten voor en op Aruba. Investeren in universitair onderwijs zou een grotere diversiteit en een uitbreiding van het bereik en het kader van het instituut opleveren. De universiteit zou de verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen om via wetenschappelijk onderzoek continu informatie te verzamelen over tot nu toe weinig zichtbare maatschappelijke problemen. Hierin zou de universiteit kunnen samenwerken met bijvoorbeeld het CBS. De gegenereerde informatie kan dienen als basis voor andere overheidsprogramma's.

Foto: © UNICEF/NYHQ20111872/LeMoyne

Causal chain of the principle problems related to the education of children and adolescents

Afbeelding 11 Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen gerelateerd aan de scholing van kinder en en jongeren

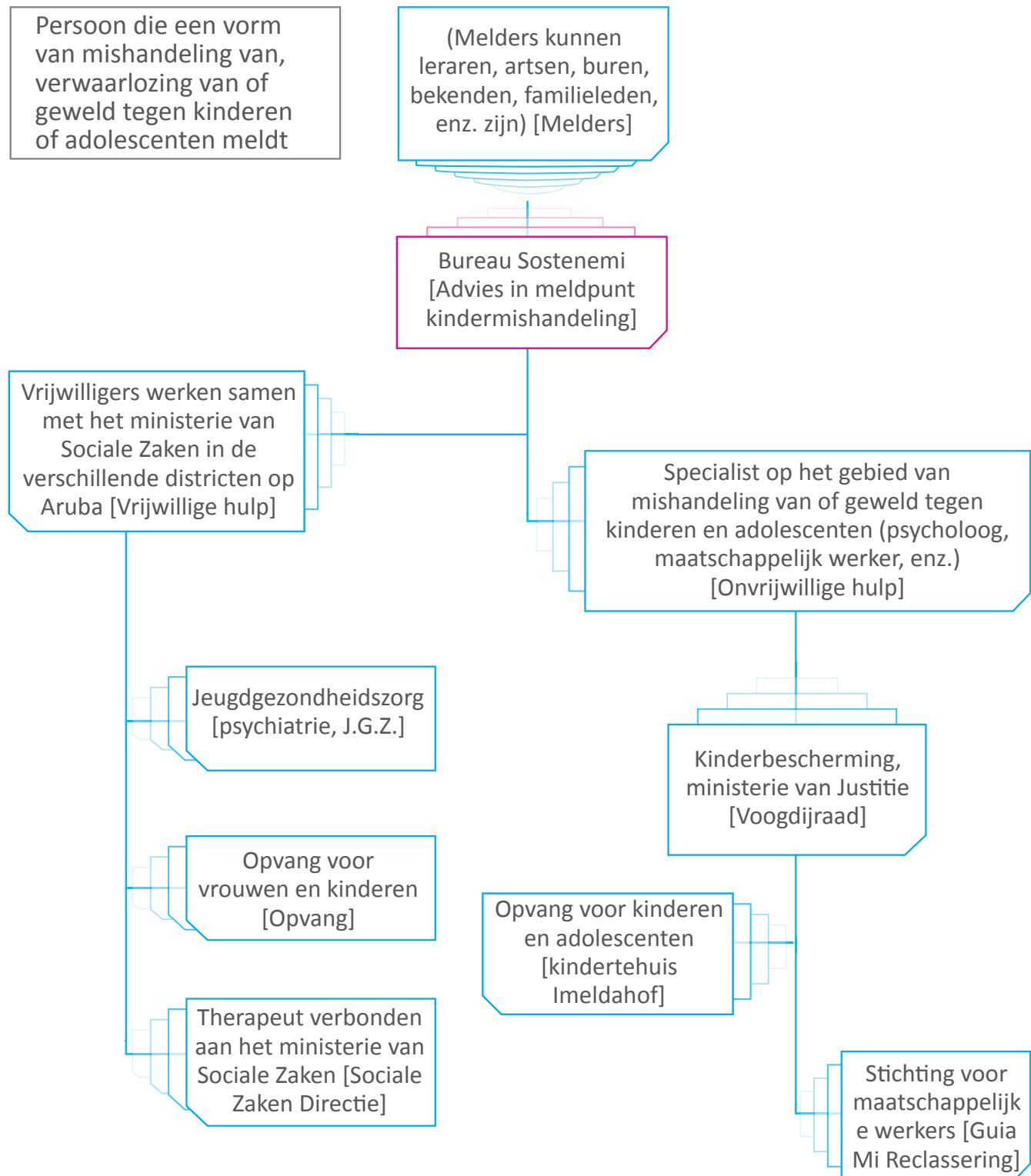
**6. Het recht
op bescherming**

6. Het recht op bescherming

- Er is een eerste kader opgezet voor de bescherming van en de zorg voor kinderen en jongeren. Er zijn tevens verschillende maatschappelijke organisaties actief op dit gebied.
- Er is een behoefte om het systeem voor jeugdrecht te blijven verbeteren, bijvoorbeeld met gespecialiseerde rechters en de juiste mechanismen voor het omgaan met jeugdige delinquenten in overeenstemming met het IVRK.
- Er moet meer aandacht worden besteed aan de implementatie van programma's om te voorkomen dat kinderen betrokken raken bij activiteiten die in strijd zijn met de wet.
- Er bestaat een behoefte tot het verder uitbouwen van de coördinatie tussen de verschillende overhedsactoren en maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij de bescherming van en de zorg voor kinderen en jongeren. Dit ter verbetering van de geïntegreerde dienstverlening.
- Hoewel er veel gevallen bekend zijn van huiselijk geweld, kindermishandeling en verwaarlozing, blijven deze problemen verborgen en worden ze te weinig gerapporteerd.
- De sociale programma's ter ondersteuning van werkende moeders zijn inadequaat en laten kinderen en jongeren aan hun lot over, met het risico dat zij betrokken raken bij ongewenste activiteiten.
- Hoewel er geen rapporten zijn over kindersekstoerisme, komt het vrij vaak voor dat jonge meisjes een seksuele relatie aangaan met veel oudere mannen voor geld of giften

De regering heeft belangrijke stappen gezet naar de verwezenlijking van een kader voor de bescherming van en de zorg voor kinderen. Bureau Sostenemi is samen met andere maatschappelijke organisaties verantwoordelijk voor de strijd tegen alle vormen van kindermishandeling (emotioneel, fysiek en seksueel). De belangrijkste taak van het bureau is het doorverwijzen van gevallen van verwaarlozing van en/of geweld tegen kinderen naar andere overhedsinstellingen die de gevallen adequaat kunnen opvolgen. Daarnaast biedt het bureau hulp en bescherming bij gevallen van mishandeling en/of misbruik van minderjarigen, geeft het advies en informatie, en draagt het bij aan preventie en bewustzijnsbevordering in de strijd tegen kindermishandeling (zie afbeelding 10). Geweld (onder meer tegen kinderen) en seksueel misbruik zijn strafbaar volgens de wet, en de maximale gevangenisstraf voor seksueel misbruik is acht jaar. Maar deze straf wordt nooit toegepast.

Het huidige systeem voor kinderbescherming op Aruba

Afbeelding 12 Het huidige systeem voor kinderbescherming op Aruba
Bron: Bureau Sostenemi, 2011.

Talrijke maatschappelijke organisaties houden zich op het gebied van kinderbescherming bezig met kinderen en jongeren (zie kader 4).

Kader 4. Voorbeelden van maatschappelijke betrokkenheid bij kinderbescherming

In 2008 heeft CEDE Aruba (fonds voor de cofinanciering van projecten van ngo's) onderzoek gedaan naar de preventie van mishandeling en verwaarlozing van kinderen en jongeren op het eiland. Dit leidde tot de lancering van de organisatie Tienda di Educacion. De belangrijkste doelstelling is het bieden van training, begeleiding en niet-bureaucratische ondersteuning aan ouders en onderwijzers bij problemen omtrent scholing en kindermishandeling en -verwaarlozing. Uit dit wetenschappelijke onderzoek bleek dat verschillende preventieprojecten er een gefragmenteerde manier van werken op na houden. Tienda di Educacion wil dit probleem aanpakken door tweemaandelijkse bijeenkomsten met andere organisaties en de overheid te organiseren. Hierin stemmen zij de activiteiten op elkaar af om gecoördineerd te werk te gaan. Hoewel Tienda di Educacion een particulier initiatief is, zal de overheid het programma waarschijnlijk opnemen in haar sociaal beleid om zo de kindermishandeling en -verwaarlozing terug te dringen.

Een ander programma is Stevig Ouderschap, uitgevoerd door het Wit Gele Kruis. De belangrijkste doelstelling is ouders van pasgeboren kinderen te begeleiden bij het voorkomen van alle vormen van mishandeling en verwaarlozing tijdens de opvoeding van het kind. Het programma geeft onder meer instructies over ouderschap tijdens de zwangerschap en tips voor de zorg voor moeder en kind na de bevalling. Stevig Ouderschap ontvangt ook steun van de overheid.

Het Wetboek van Strafrecht bepaalt dat de straf voor geweldpleging met een derde kan worden verhoogd als de dader geweld heeft gepleegd tegen zijn of haar moeder, vader, partner of kind. Ook kan er voorlopige hechtenis worden opgelegd voor alle vormen van huiselijk geweld. De overheid biedt tevens opvang aan vrouwen (en hun kinderen) die het slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld.

Behaalde resultaten tot nu toe

Verbetering van het jeugdstrafrecht

Een van de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité voor Aruba in 2009 was om alternatieven te zoeken voor de detentie en voorlopige hechtenis van minderjarige delinquenten (zie bijlage). De nieuwe strafwet, die in april 2012 werd aangenomen en voor het grootste deel is gebaseerd op de Nederlandse strafwetgeving, heeft een nieuw systeem geïntroduceerd voor het jeugdstrafrecht. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat de leeftijd waarop iemand strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld voor zijn daden is vastgelegd op twaalf jaar. Dit is aanzienlijk lager dan in andere landen in de regio en Europa. De nieuwe strafwet voorziet de rechtkant van een breder spectrum aan sancties, waaronder plaatsing in een jeugdgevangenis en een verplichte opleiding bedoeld om de terugkeer in de maatschappij zo soepel mogelijk te laten verlopen en de jeugdige delinquenten betere toekomstmogelijkheden te bieden (VN-Mensenrechtenraad, 2012). De strafwetgeving biedt echter ook de mogelijkheid om jongeren van zestien en zeventien jaar te berechten als volwassenen. Deze uiterste maatregel zou alleen moeten worden toegepast als laatste uitwijk mogelijkheid.

De toepassing van de nieuwe strafwetgeving vraagt om extra inspanningen tot het aanstellen van gespecialiseerde rechters voor jeugdzaken. Ook is het van belang dat er een IVRK-training komt voor alle betrokkenen die uit hoofde van hun functie met jeugdige delinquenten werken. Uitvoering van de nieuwe strafwet zou verder baat hebben bij een intensivering van maatregelen om te voorkomen dat kinderen in aanraking komen met justitie (zie beneden). Het Child Protection Office houdt zich bezig met kinderen en hun ouders en heeft de taak om kinderen en jongeren te identificeren die in een gevaarlijke en kwetsbare omgeving leven en het risico lopen het criminale pad op te gaan. De instantie kan, indien noodzakelijk, kinderen uit huis plaatsen om zo de juiste omgeving voor hun ontwikkeling te garanderen. Zoals eerder besproken, maakt het Child Protection Office deel uit van het kinderbeschermingssysteem en coördineert het zijn activiteiten met het Bureau Sostenemi.

Dan is er nog het Orthopedagogische Centrum Aruba, een behandelingscentrum voor jongeren met ernstige gedragsproblemen die onder rechterlijk toezicht staan. De Stichting Reklassering en Jeugdbescherming begeleidt voorwaardelijk vrijgelaten jongeren, zodat zij niet terugvallen in crimineel gedrag. Ten slotte is er het Korrectie Instituut Aruba waar gevangenisstraffen worden uitgezeten. Het instituut werkt momenteel aan een uitbreiding van zijn mogelijkheden. Het wil een programma kunnen uitvoeren voor de psychologische en sociale rehabilitatie van jeugdige delinquenten en voorkoming van recidive.

Openstaande uitdagingen

Kindermishandeling en verwaarlozing

Kindermishandeling kan in afwezigheid van een goed werkend beschermingssysteem ongestraft plaatsvinden en is een ernstige schending van de meest elementaire rechten van kinderen en jongeren. Onder mishandeling wordt lichamelijk en/of psychologisch geweld verstaan, evenals verkrachting en seksueel misbruik. Deze vormen van geweld komen meestal voor in de onmiddellijke omgeving van het kind (binnen het gezin, op school of in de buurt) en zetten zich vaak van generatie op generatie voort. Hoewel er onvoldoende gegevens bekend zijn om de gepleegde kindermishandeling in kaart te brengen, zijn er wel duidelijke aanwijzingen over de omvang van de situatie.

Volgens verslagen van de Kindertelefoon was geweld in de laatste drie jaar voor 1 op de 10 kinderen de aanleiding van hun melding. In 2008 werden in een onderzoek omtrent kindermishandeling op Aruba 182 gevallen van mishandeling onder de loep genomen; 48 procent hiervan betrof jongens en 52 procent betrof meisjes (CBS, 2010). De soorten mishandelingen waren: fysieke verwaarlozing (25 procent), fysiek misbruik (20 procent), seksueel misbruik (16 procent), emotionele verwaarlozing (14 procent), educatieve verwaarlozing (12 procent) en emotionele mishandeling (6 procent). Hoewel het aantal gevallen suggereert dat er weinig verschil is tussen jongens en meisjes, bestonden er wat betreft het soort mishandeling wel verschillen. Van de in totaal 29 gevallen van seksueel misbruik ging het bij 72 procent om meisjes. Ook waren er meer meisjes dan jongens het slachtoffer van fysiek misbruik (58 procent) en emotionele mishandeling (60 procent). Aan de andere kant waren er meer mannelijke dan vrouwelijke slachtoffers in gevallen van fysieke (63 procent) en educatieve (60 procent) verwaarlozing (CBS, 2010).

Bureau Sostenemi registreerde in 2011 en in de eerste twee maanden van 2012 in totaal 309 behandelde kinderen en jongeren voor fysieke, geestelijke en emotionele verwaarlozing, seksueel misbruik en huiselijk geweld. Dit komt neer op gemiddeld 22 gevallen per maand voor zover bekend (zie tabel 1). In de meeste gevallen gaat het om fysieke en emotionele verwaarlozing (181 gevallen), gevolgd door lichamelijke en emotionele mishandeling (61 gevallen). Ook het grote aantal gevallen gerelateerd aan seksueel misbruik en huiselijk geweld mag niet over het hoofd worden gezien.

Tabel 1. Totaal aantal door Bureau Sostenemi geregistreerde gevallen van misbruik, verwaarlozing en/of huiselijk geweld, januari 2011-februari 2012

	Jan 2011 – Feb 2012
Verwaarlozing (fysiek en emotioneel)	181
Mishandeling (fysiek en emotioneel)	61
Seksueel misbruik	55
Huiselijk geweld	12
Totaal	309

Seksueel misbruik binnen het gezin en gevallen van incest zijn naar verluidt een groot probleem op het eiland. Hierover zijn echter geen statistische gegevens beschikbaar. Het is daarom belangrijk meer mechanismen in het leven te roepen voor het signaleren en aanpakken van deze vaak verborgen vormen van mishandeling.

Oorzaken van mishandeling, misbruik en verwaarlozing binnen het gezin

Aangezien de meeste ouders op Aruba meerdere banen hebben om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, kan het soms moeilijk zijn hun kinderen de juiste zorg te bieden. Dit verhoogt het risico op emotionele of lichamelijke mishandeling. Bovendien is er vaak sprake van één ouder die zowel de financiële als de opvoedkundige verantwoordelijkheden op zich neemt. De census van 2010 laat zien dat 30 procent van de kinderen opgroeit in een eenoudergezin, omdat de ouders gescheiden of uit elkaar zijn. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat het risico op mishandeling of verwaarlozing bij eenoudergezinnen groter is dan bij tweeooudergezinnen (vanwege het ontbreken van ondersteuning en het risico op grotere armoede en stress).

De trend dat kinderen en jongeren op het eiland opgroeien zonder begeleiding door een volwassene lijkt toe te nemen. Jonge mensen met persoonlijke of schoolproblemen vragen vaak niet hun ouders om raad, maar wenden zich tot hun vrienden, de televisie of het internet. Daar krijgen zij niet altijd de meest probate informatie. Door het voortdurende gebruik van apparatuur zoals mobiele telefoons en computers kan het gebrek aan communicatie binnen het gezin toenemen en kunnen kinderen en jongeren geïsoleerd raken van hun familie. Jonge mensen kunnen op een gegeven moment in opstand komen tegen de autoriteit van hun ouders, die dan hun toevlucht nemen tot geweld als een vorm van disciplineren. Bovendien wordt geweld en mishandeling van generatie op generatie doorgegeven; kinderen die door hun ouders zijn mishandeld vertonen later vaak hetzelfde gedrag tegenover hun eigen kinderen.

Consequenties van mishandeling en misbruik

Het meest complexe aspect van kindermishandeling is dat de getroffen kinderen en jongeren zich er vaak niet van bewust zijn dat er sprake is van mishandeling. Als zij dit wel zijn, kiezen ze er gewoonlijk voor hun mond te houden om erger te voorkomen. Ook vrienden en buren van gezinnen waar huiselijk geweld (in welke vorm dan ook) voorkomt houden zich vaak stil. Dus in plaats van dat mishandeling wordt aangepakt, begint het eerder een normale praktijk te worden in de sociale omgang tussen ouders en kinderen of jongeren. Dit proces van 'geweldsnormalisatie' heeft een direct effect op de geestelijke gezondheid van kinderen en kan, zoals eerder vermeld, leiden tot een geweldsspiraal die van generatie op generatie wordt doorgegeven.

Een ander gevolg van mishandeling en verwaarlozing van kinderen is tienerzwangerschap, een probleem dat ook werd geïdentificeerd in hoofdstuk 4 (Het recht op gezondheid). Jongeren die zwanger raken, zijn meestal nog niet voorbereid op het moederschap en hebben er geen idee van hoe zij voor hun kind moeten zorgen. Verder bestaat het risico op de vorming van straatbendes. Met name tieners zijn geneigd om zich bij een 'gang' aan te sluiten. Om de tijd te doden, maar ook omdat zij de behoefte hebben ergens bij te horen; een gevoel dat ze thuis niet krijgen

Kinderprostitutie en -handel

Volgens het ‘Coordinating Committee Against Trafficking in Persons’ is Aruba primair een bestemmingsland voor sekshandel en gedwongen arbeid (Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken, 2012). Er zijn geen aanwijzingen voor kindersekstoerisme op Aruba of dat Arubanen zich inlaten met het internationale sekstoerisme. Het fenomeen dat jonge meisjes een seksuele relatie hebben met veel oudere mannen (‘sugar daddies’) in ruil voor geld of giften komt relatief vaak voor.

Hoewel de overheid nog niet aan de minimumeisen voor het uitbannen van kinderhandel voldoet, heeft zij wel grote stappen in de goede richting gezet. Zo identificeert ze de slachtoffers van kinderarbeid, formaliseert ze een checklist voor functionarissen met veelvoorkomende signalen van kinderhandel en creëert ze meer bewustzijn onder de bevolking (Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken, 2012). In 2007 werd de interministeriële en interdisciplinaire werkgroep ‘Aruba Anti Human Trafficking and Smuggling Taskforce’ opgericht.

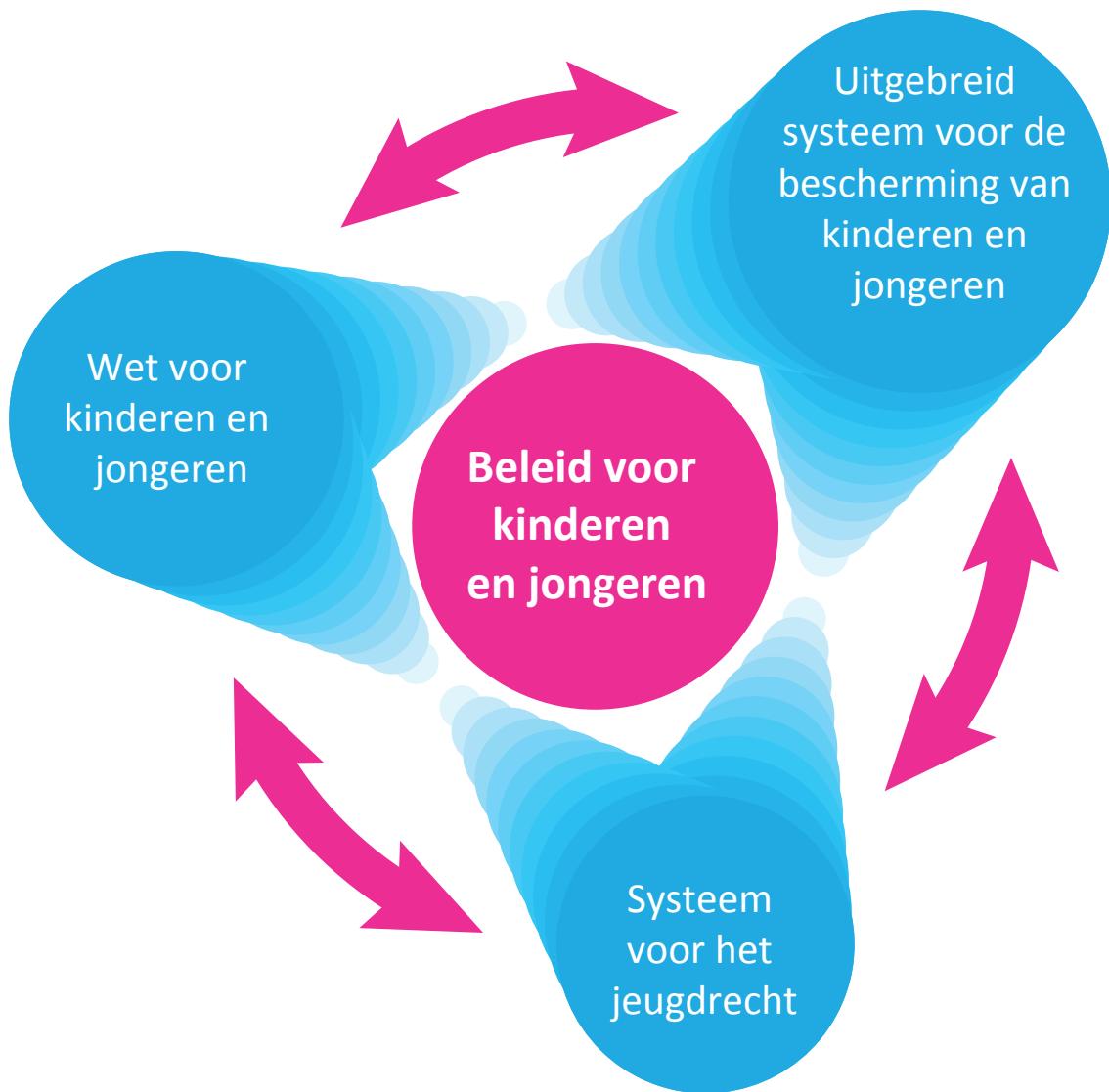
Gebrek aan een geïntegreerd systeem voor zorg en bescherming

Het bestaan van Bureau Sostenemi en zijn samenwerking met andere organisaties is ongetwijfeld een cruciale eerste stap om kinderen op het eiland een betere bescherming te bieden. Maar het is nog lang niet genoeg. Een grote beperking is het ontbreken van een echt geïntegreerd zorg- en beschermingssysteem voor kinderen en jongeren met coördinatie tussen de overheidsinstellingen en de maatschappelijke organisaties. Het huidige systeem is niet eenduidig genoeg. Ook zou er meer coördinatie moeten plaatsvinden, bijvoorbeeld tussen het ministerie van Volksgezondheid en Sport en dat van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur. Dit kan ervoor zorgen dat de geestelijke gezondheid van alle kinderen die het slachtoffer zijn geworden van misbruik wordt gegarandeerd. Ook is het essentieel om een permanent programma in te voeren dat de gemeenschap bewust maakt van het belang van het signaleren en rapporteren van kindermishandeling.

Een uitgebreid, efficiënt en geïntegreerd zorg- en beschermingssysteem zou deel moeten uitmaken van een consistent overheidsbeleid. Dit zou ook een specifieke wetgeving moeten omvatten voor kinderen en jongeren (waarin een overheidsinstantie wordt aangewezen die het beleid formuleert en een andere instelling die ondersteuning biedt). Daarnaast zou het moeten voorzien in een systeem voor jeugdrecht (zie afbeelding 11). De ministeries en maatschappelijke organisaties die namens kinderen optreden, moeten bij de ontwikkeling van dit beleid samenwerken.

Het opzetten van een dergelijk zorg- en beschermingssysteem is alleen mogelijk met de volledige medewerking van de maatschappij en vooral van de kinderen en jongeren op het eiland. Bovendien moet er een specifiek informatiesysteem komen voor kinderen en jongeren, afgestemd op verschillende leeftijdscategorieën. Met dit systeem zijn de actuele situatie en de impact van het beleid, de programma's en de activiteiten voor deze leeftijdsgroep te volgen, monitoren en evalueren. Tot slot moeten er diverse financieringsbronnen worden geïdentificeerd om dit werk mogelijk te maken.

De drie belangrijkste elementen van een sociaal beleid voor kinderen en jongeren

Afbeelding 13 De drie belangrijkste elementen van een sociaal beleid voor kinderen en jongeren

Kinderen die in aanraking komen met justitie

Van der Wal concludeert in haar onderzoek (2011) dat het niveau van jeugddelinquentie op Aruba niet alarmerend is. Iets meer dan de helft van de 1077 jongeren tussen de 10 en 18 jaar die deelnamen aan haar onderzoek gaf aan wel eens een licht vergrijp te hebben gepleegd, waarvan 40 procent in de laatste 12 maanden. Bij de overgrote

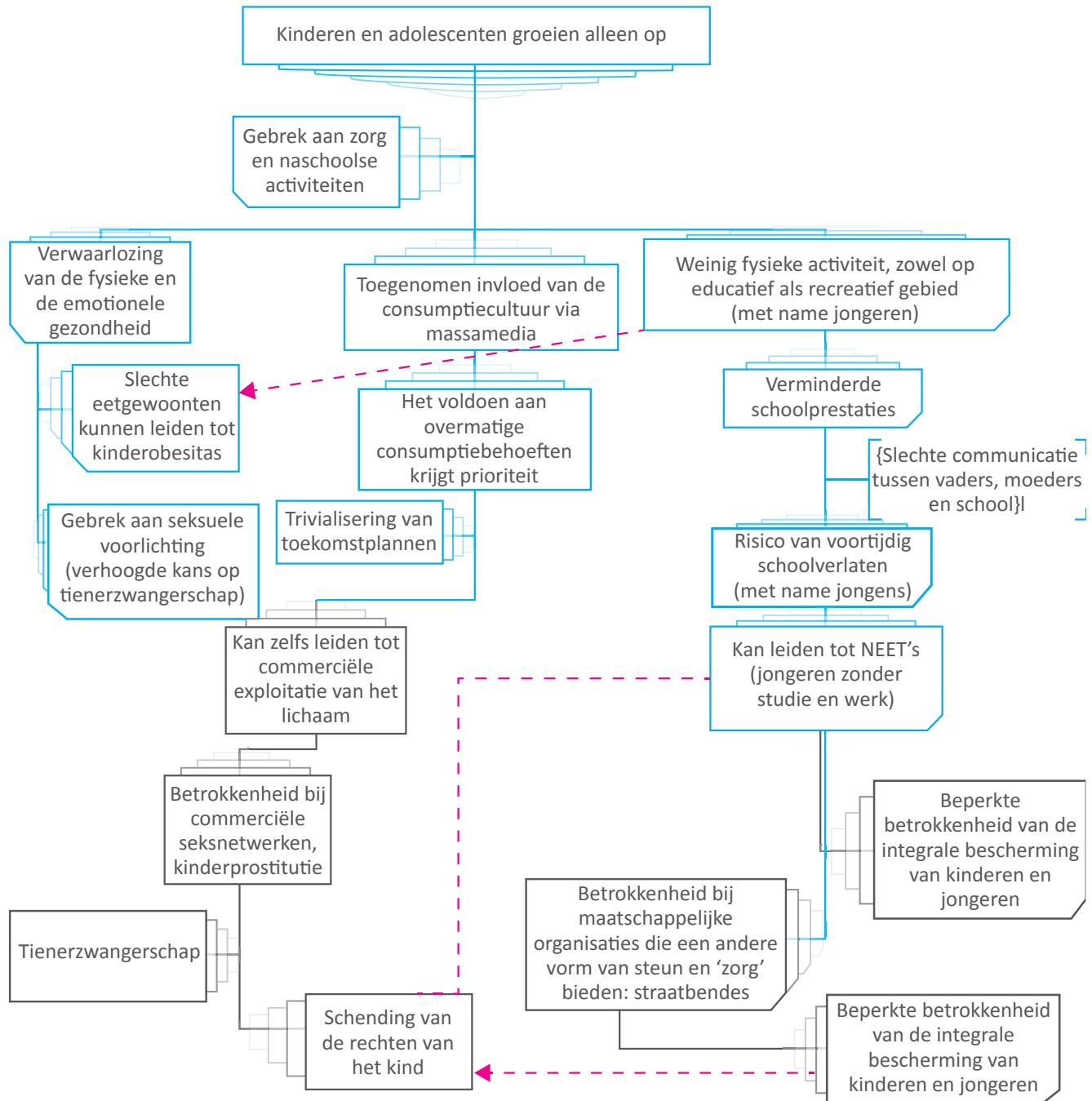

meerderheid ging het om kleine vergrijpen. Bij 34 procent van de gevallen ging het om het illegaal downloaden van muziek en software en bij 31 procent ging het om het bezit van illegaal vuurwerk. De resterende ondervraagden gaven aan dat zij een delict hadden gepleegd op het gebied van de openbare orde zoals het vernielen van publieke eigendommen of het bekladden van muren (18 procent), computercriminaliteit zoals het versturen van dreigmails (15 procent), en kleine vermogensdelicten (14,5 procent). Minder dan 1 procent gaf aan een zwaar misdrijf te hebben gepleegd zoals diefstal of een drugs-, zeden- of geweldsdelict. Het onderzoek toonde tevens aan dat niet-schoolgaande jongeren meer strafrechtelijke misdrijven plegen dan hun schoolgaande leeftijdsgenoten.

Dit houdt direct verband met de noodzaak van extra studiealternatieven voor jongeren, met name voor jongens die de school voortijdig verlaten of van school worden gestuurd. Het is essentieel dat de overheid hiervoor een interministerieel beleid ontwikkelt en uitvoert. Dit in samenwerking met de ministeries van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, en dat van Justitie en Onderwijs. Het beleid moet erop gericht zijn drop-outs en/of van school gestuurde tieners op te sporen en ze direct weer op te nemen in het onderwijsysteem. Dit zal een toename tegengaan in het aantal NEET's en verlaagt de jeugdcriminaliteit.

Het is essentieel een systeem te ontwikkelen en te consolideren dat een mensenrechtenbenadering bevordert. Met dit systeem moeten potentiële jeugdige delinquenten kunnen worden geïdentificeerd en overtreders gestimuleerd worden te rehabiliteren. Ook is het van belang dat hierin het gebruik van zware straffen wordt vermeden, dat de focus komt te liggen op leerprocessen, en dat recidive wordt voorkomen. Dit zou een gecoördineerde inspanning vragen van de ministeries van Volksgezondheid en Sport, Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, en Justitie en Onderwijs.

Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen gerelateerd aan de bescherming van kinderen en jongeren

Afbeelding 14 Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen gerelateerd aan de bescherming van kinderen en jongeren

7. **Het recht
op participatie**

7. Het recht op participatie

- Negen maatschappelijke organisaties werken met en voor jongeren om de deelname van de jeugd aan de maatschappelijke discussie te bevorderen en hun rechten te verwezenlijken.
- Het Jeugdparlement zorgt ervoor dat de stem van de jongeren wordt gehoord en op waarde wordt geschat en dat er rekening wordt gehouden met hun mening bij beleidsbeslissingen die invloed hebben op hun leven.
- Maatschappelijke organisaties opereren liever onafhankelijk van openbare instanties in plaats van samen te werken.
- Hoewel 10 procent van de kinderen en jongeren buiten Aruba is geboren, zijn niet-geregistreerde migrantenkinderen onzichtbaar en worden immigranten vaak buiten de maatschappij gesteld

Luisteren naar kinderen

De deelname van kinderen en jongeren aan de maatschappelijke discussie op Aruba wordt geregeld via negen stichtingen waaronder het Jeugdparlement. Deze zetten zich samen met de jongeren in om jeugdparticipatie te bevorderen en hun rechten te verwezenlijken (zie kader 5).

Kader 5. Jeugdparlement van Aruba

Het Jeugdparlement (Parlemento Hubenil) is een model voor de bevordering van de maatschappelijke jeugdparticipatie dat de dialoog tussen de overheid en jongeren stimuleert. Het parlement werd opgericht in juni 2003 met begeleiding van de toenmalige minister van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur. De leden, die tussen de 14 en 23 jaar oud zijn, worden gekozen via competities binnen het schoolsysteem. In overeenstemming met het mandaat van het IVRK wordt de stem van de jongeren via dit parlement gehoord en op waarde geschat. Ook wordt er rekening gehouden met hun mening bij politieke beslissingen die hun leven beïnvloeden. De leden bereiden samen met de Arubaanse autoriteiten projecten voor, die vervolgens worden gepresenteerd en besproken, zodat hun problemen op tafel komen en er oplossingen worden geformuleerd. De groep heeft een president en een vicepresident. Sinds zijn oprichting heeft het Jeugdparlement een aantal projecten uitgevoerd speciaal gericht op jongeren, waaronder acties tegen het gebruik van drugs en alcohol en ter bevordering van veilige seks. Ook is onderzoek uitgevoerd onder leerlingen om erachter te komen hoe zij over het schoolsysteem denken. Bovendien heeft het parlement zijn eigen praatprogramma op de televisie.

Ook de Kindertelefoon doet belangrijk werk. Deze geeft jongeren via telefoon, chat en e-mail emotionele ondersteuning en advies. Het gaat hierbij met name om jongeren die contact opnemen omdat zij het slachtoffer zijn van geweld, in welke vorm dan ook.

Dit zijn belangrijke eerste stappen om jeugdparticipatie te bevorderen. Nu zouden de maatschappelijke organisaties moeten gaan samenwerken met de verantwoordelijke openbare instanties voor gezondheidszorg, onderwijs en kinderbescherming, in plaats van onafhankelijk van elkaar te opereren

De participatie van vrouwen

De toegang tot en actieve participatie van vrouwen in de maatschappij (traditioneel toegewezen aan mannen) is een van de fundamentele problemen met betrekking tot gelijke kansen. De vertegenwoordiging van vrouwen in het parlement is na zes verkiezingen op Aruba echter nog maar weinig veranderd. In tien jaar tijd zijn er slechts twee zetels bijgekomen voor vrouwen (van negentien mannen en twee vrouwen naar zeventien mannen en vier vrouwen). Daarnaast zijn er op de arbeidsmarkt nog steeds niches waarin vrouwen geen toegang hebben tot bepaalde beroepen, met name in de toeristische sector. Hoewel vrouwen een opleidingsniveau hebben bereikt dat gelijk is aan en soms zelfs hoger is dan dat van mannen, vertaalt dit zich niet automatisch in betere arbeidsomstandigheden. Globaal bestaat er een inkomensverschil van 10 procent tussen mannen en vrouwen (CBS, 2010). Niet-geregistreerde migrantenvrouwen ontvangen vaak een onredelijke financiële vergoeding voor hun werk en maken vaak lange dagen onder zware omstandigheden. Om eventuele uitzetting te voorkomen nemen velen van hen dit voor lief in plaats van zich te beklagen over de precaire situatie waarin ze zich bevinden.

Er zijn geen overheids- of maatschappelijke initiatieven om de positie van vrouwen op de werkvloer en in het publieke domein te verbeteren. Zoals eerder besproken komt de rol van de vrouw als werknemer en moeder in het geding, omdat er geen gelijkwaardige verdeling is van de verantwoordelijkheden thuis. Aan de ene kant beperkt de tijd die zij aan de zorg voor kinderen moeten besteden mogelijk de kansen voor vrouwen op de arbeidsmarkt. Aan de andere kant kunnen zij worden gedwongen hun kind(eren) achter te laten bij ongeschikte verzorgers zoals een dagopvangcentrum, waar verwaarlozing of zelfs mishandeling en misbruik niet ondenkbaar is.

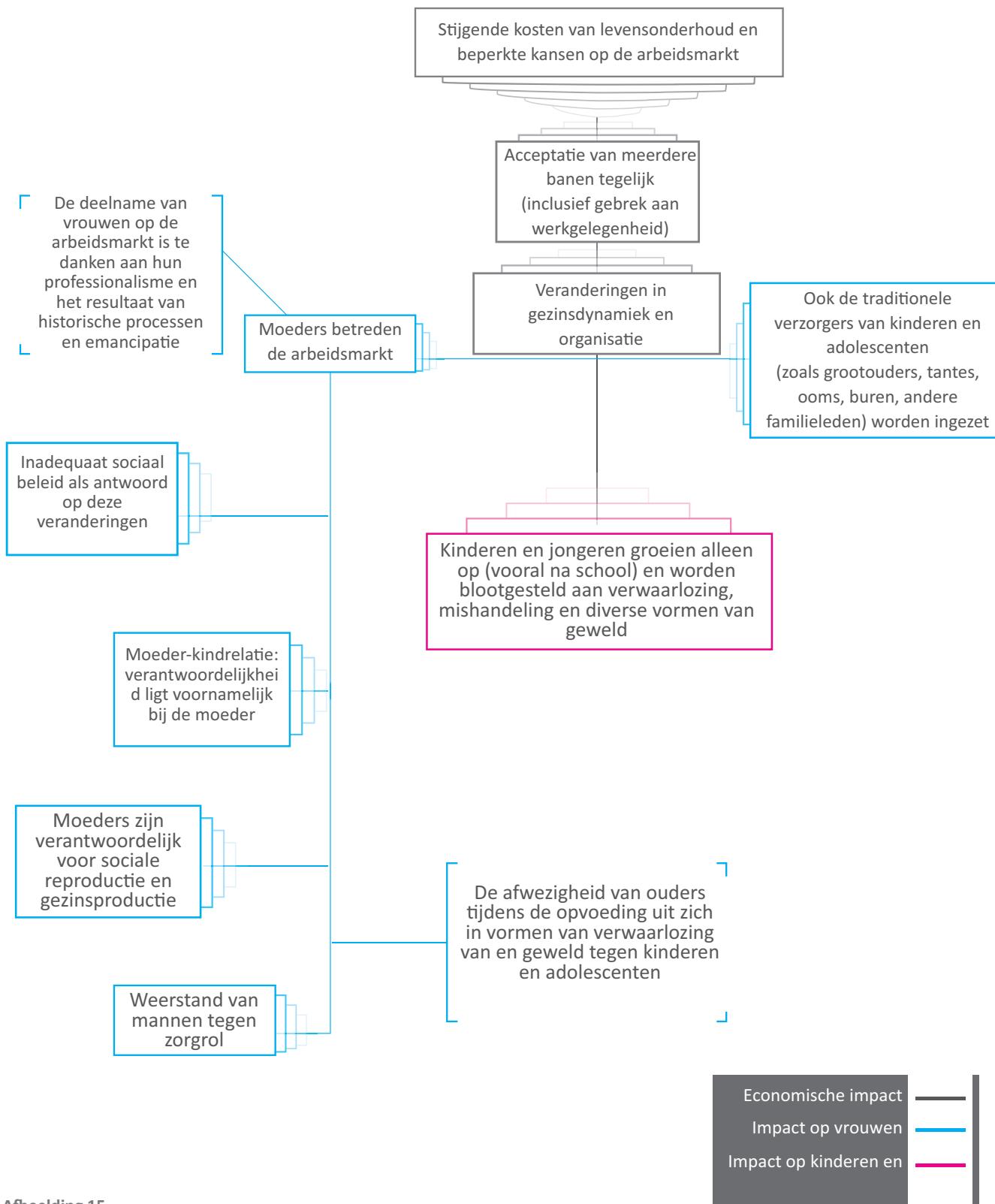
Geweld tegen vrouwen

Ook vrouwen zijn vaak het slachtoffer van huiselijk geweld. Thuis neemt de man soms zijn toevlucht tot geweld in plaats van de dialoog om de stress na een lange werkdag of vanwege financiële problemen kwijt te raken. Het gebruik van alcohol en drugs is heel normaal op het eiland, wat tevens bijdraagt aan het geweldsprobleem. Bovendien kan de emancipatie van vrouwen in de patriarchale samenleving van Aruba een bedreiging vormen voor de eigenwaarde van de man. Er zijn enkele aanwijzingen dat vooral buitenlandse vrouwen die getrouwd zijn met een Arubaan er geen melding van maken als zij het slachtoffer zijn van huiselijk geweld. De reden hiervan is dat zij financieel afhankelijk zijn of in het proces zitten om Arubaan te worden (dit vereist dat zij minimaal vijf jaar legaal samenwonen met een Arubaan). Huiselijk geweld is extreem moeilijk uit te bannen, omdat er niet openlijk over wordt gesproken.

De situatie van vrouwen verbeteren

Er is geen continuïteit in de programma's ter verbetering van de situatie van vrouwen op Aruba. Hoewel er op dit terrein meerdere stichtingen actief zijn, is er geen algemeen platform waar vrouwen hun problemen met elkaar kunnen bespreken en is er geen nationaal genderbeleid. Een belangrijk overheidsinitiatief is de oprichting in 2011 van het CEDEHM. Dit is tot stand gekomen onder leiding van het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, in het kader van de uitvoering van het CEDAW. Het centrum werkt samen met andere maatschappelijke organisaties, zoals de Fundacion Pro Lechi Mama en de stichting Mary Joan, aan de ontwikkeling en bescherming van vrouwenrechten. Bovendien heeft het een programma gelanceerd om alleenstaande en gescheiden moeders te helpen een onafhankelijk bestaan op te bouwen. Hiertoe biedt het begeleiding en ondersteuning gericht op de re-integratie op de arbeidsmarkt of in het schoolsysteem.

Oorzaak-gevolgschema van de belangrijkste problemen rond de situatie van vrouwen

Afbeelding 15

8. Conclusies en aanbevelingen

8. Conclusies en aanbevelingen

Deze gecombineerde kwantitatieve en kwalitatieve analyse van Aruba toont aan dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt bij de naleving van internationale mensenrechtenstandaarden en op het terrein van de MDG's. Armoede komt op Aruba praktisch niet meer voor dankzij de relatief goede leefomstandigheden van de bevolking. Er heerst geen honger en het basisonderwijs is universeel. De afschaffing van de maatschappelijke ongelijkheid tussen man en vrouw wordt gestimuleerd en meer vrouwen dan mannen gaan naar de middelbare school en volgen hoger onderwijs. De kindersterfte is teruggedrongen, slechts een klein percentage van de bevolking heeft hiv en/of aids. Malaria en tuberculose vormen geen gevaar voor de volksgezondheid, en de gehele bevolking heeft toegang tot schoon drinkwater.

Deze positieve ontwikkelingen waren niet mogelijk geweest zonder sociale investeringen van de overheid. De overheidsuitgaven zijn in het afgelopen decennium (1999-2009) toegenomen tot 8 procent van het bbp aan gezondheidszorg, 6,7 procent aan onderwijs en 7,4 procent aan sociale bescherming. Deze belangrijke sociale investeringen zijn de beste manier om naleving te garanderen van de rechten van de kinderen, jongeren en vrouwen op het eiland.

Uit het onderzoek blijkt dat veel van deze rechten op Aruba in grote lijnen worden nageleefd en dat de doelen zoals gedefinieerd in de internationale overeenkomsten zijn gerealiseerd. Toch zijn er nog steeds kwesties die blijkbaar onzichtbaar waren en daarom nog steeds niet zijn aangepakt. Zo zijn er verschillende sociale, economische, politieke en culturele problemen die het leven van kinderen en vrouwen op het eiland beïnvloeden. De onderliggende oorzaken van deze kwesties liggen in de politieke en historische bijzonderheden van Aruba, zoals de relatieve autonomie en de migratie, met een cultureel diverse maatschappij als gevolg.

Dankzij de hoge kwaliteit van het onderwijs, de gezondheidszorg, de sociale zekerheid en de banenmarkt beschikt het land over een enorme potentie. Daarnaast verkeert Aruba op dit moment in de unieke historische situatie van opbouw. Gezien al deze factoren kan het land acties ondernemen die de naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen garanderen.

De situatieanalyse heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd die wij onderstaand presenteren.

Aanbevelingen

Algemeen

- Als onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden heeft Aruba zich verbonden aan de uitvoering van een aantal internationale verdragen. Voor de naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen is het van groot belang voldoende kennis en bewustzijn te hebben van het IVRK en het CEDAW. Alleen dan is het mogelijk wetten te beoordelen en indien nodig te herzien, en beleid op te stellen en uit te voeren om naleving te garanderen.
- Zorg voor een consistent overheidsbeleid gericht op de behoeften van kinderen en jongeren op Aruba dat drie fundamentele elementen omvat: 1) een efficiënt en geïntegreerd zorg- en beschermingssysteem voor kinderen en jongeren; 2) specifieke wetgeving voor kinderen en jongeren van waaruit een overheidsinstantie wordt aangewezen die het beleid formuleert en een andere instelling die ondersteuning biedt; 3) een jeugdstrafrechtsysteem. Alle relevante ministeries zouden bij de ontwikkeling van het beleid moeten worden betrokken, samen met de maatschappelijke organisaties die de belangen van kinderen behartigen.
- Het is ten zeerste aan te raden dat de overheid, maatschappelijke organisaties, private sectoren en vakbonden samen rond de tafel gaan. Dit met als doelstelling de bestaande institutionele verzuiling te keren, een dialoog tot stand te brengen en samen te werken aan oplossingen voor de sociale problematiek. De regering wordt aangemoedigd om de bijeenkomsten te leiden en de vierhoeksverhouding zodanig in te richten dat deze sectoren meer betrokken raken bij de naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen. De belangrijkste economische motor, de toeristische sector, zou bijvoorbeeld oplossingen kunnen zoeken voor de sociale problemen gerelateerd aan de ontbrekende zorg voor kinderen onder werktijd van de werknemers in deze sector (met name vrouwen).
- Het is belangrijk kennis te blijven vergaren over de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen op Aruba. Opiniepeilingen en personeelsenquêtes kunnen helpen bij het opstellen van overheidsbeleid, net als specifieke gegevens over afkomst en nationaliteit voor inzicht in de bevolkingssamenstelling. Deze monitoring zou moeten worden uitgevoerd door het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, in samenwerking met de universiteit van Aruba. Gezamenlijk wetenschappelijk onderzoek kan ook nieuwe mogelijkheden scheppen voor dialoog en gemeenschappelijke actie.
- Regionale integratie kan een manier zijn om de verschillende sociale en economische ontwikkelingen te bevorderen. Een middel hiervoor is bijvoorbeeld het opzetten van een dialoog met andere landen in het Caribisch gebied en op het Amerikaanse continent. Hierin kunnen ervaringen uitgewisseld worden en benaderingen voor de universele toepassing van de rechten van het kind (op het gebied van gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie).

Gezondheid

- Tref speciale maatregelen om overgewicht onder kinderen op Aruba aan te pakken. Hieronder valt het bevorderen van sport en beweging, evenals het lanceren van een voedselzekerheidsbeleid en het bevorderen van een gebalanceerd en gezond dieet. Realiseer deze maatregelen in samenwerking met de verschillende ministeries (waaronder die van Volksgezondheid en Sport, en van Justitie en Onderwijs) en de maatschappelijke organisaties. Bovendien kan overgewicht worden teruggedrongen door vrouwen aan te moedigen hun kinderen in de eerste levensmaanden alleen borstvoeding te geven. Dit vraagt van de werkgevers dat zij vrouwen een pauze (en een privéruimte) gunnen om borstvoeding te geven of te kolen. Het is zeer wenselijk hiervoor een landelijke campagne op te zetten.
- Zet de uitvoering van programma's voor seksuele voorlichting voort en breid deze uit ter preventie van tienerzwangerschappen. Maak seksuele voorlichting op alle typen scholen tot een verplicht vak.

Onderwijs

- Richt de overheidsmaatregelen op: 1) verdere stappen in het opzetten van een onderwijsstelsel dat beantwoordt aan de culturele diversiteit van de maatschappij; 2) de schoolgang van kinderen en jongeren; 3) het wijzigen van het huidige, op het Nederlandse systeem gebaseerde onderwijsmodel; 4) het verbeteren van de controlessystemen voor de onderwijskwaliteit; 5) het opleiden van leraren en het ontwikkelen van onderwijsstrategieën om kinderen met speciale behoeften te integreren in het reguliere schoolsysteem; 6) het creëren van meer opleidingsalternatieven (sociaal en psychologisch) en rehabilitatiemogelijkheden voor kinderen en jongeren die buiten het schoolsysteem vallen omdat zij de school voortijdig hebben verlaten of zijn weggestuurd.
- Creëer extra mogelijkheden voor naschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren, zowel op het gebied van educatie als recreatie. Hierdoor kunnen ouders de zorg voor hun kinderen beter combineren met hun werk. Bovendien stimuleren naschoolse programma's jongeren om te blijven studeren.
- Geef kinderen en jongeren die hun school voortijdig hebben verlaten een tweede kans met een speciaal onderwijsprogramma, zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen. Het terugdringen van het aantal niet-schoolgaande kinderen zou een belangrijke bijdrage leveren aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling.

Bescherming

- Werk duurzaam en gezamenlijk aan de stimulering en versterking van de rol van Bureau Sostenemi bij de uitvoering van de bescherming van kinderen en jongeren.
- Zorg voor de verdere ontwikkeling van Het jeugdstrafrechtsstelsel. Het is van belang gespecialiseerde rechters aan te stellen en geschikte mechanismen te creëren voor het behandelen van jeugdige delinquenten in overeenstemming met het IVRK. Verhoog ook de leeftijd waarop iemand voor zijn daden verantwoordelijk kan worden gesteld. Daarnaast is het essentieel programma's en initiatieven te ontwikkelen ter preventie van jeugdcriminaliteit.

- Maak het probleem van geweld en misbruik binnen het gezin zichtbaar en zorg voor voorlichting aan de bevolking om te voorkomen dat geweld als normaal wordt beschouwd. Bovendien is het wezenlijk een programma te ontwikkelen dat psychologische steun biedt aan kinderen, jongeren en vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van geweld. In de uitvoering van dit plan moeten de ministeries van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, van Volksgezondheid en Sport, en van Justitie en Onderwijs samenwerken. In samenwerking met scholen en ziekenhuizen moeten slachtoffers worden opgespoord en behandeld om ervoor te zorgen dat het geweld zich niet uitbreidt.
- Ontwikkel een gezamenlijk sociaal en economisch beleid dat moeders ondersteunt bij de opvang van hun kinderen, met name in de eerste jaren. Dit beleid dient ook de vaders te betrekken bij de verzorging van hun kinderen. Het doel van het beleid is een grotere deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt.
- Zorg zo snel mogelijk voor uitvoering van het controlesysteem voor de kwaliteit van de dagopvang dat werd ontwikkeld in reactie op de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité in 2009. Dit om eventuele tekortkomingen te corrigeren en kinderen een veilige omgeving te bieden.

Participatie

- Creëer mechanismen om de jongerenparticipatie in het onderwijs (bijvoorbeeld door het oprichten van leerlingenraden) en in de maatschappij te vergroten.
- Het is van groot belang dat de ministeries gezamenlijk een genderbeleid formuleren dat inspeelt op de nog steeds bestaande ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op het gebied van werk en sociale/politieke participatie. Organiseer voor de ontwikkeling van dit beleid discussies over de gesignaleerde problemen en zorg voor afstemming met de maatschappelijke organisaties die opkomen voor de rechten van vrouwen op Aruba.
- Zorg voor de beslechting van de sociale grenzen tussen immigranten en Arubanen. Maak hiertoe de situatie van de buiten Aruba geboren bevolkingsgroep – waaronder niet-geregistreerde vrouwen en kinderen – beter zichtbaar. De overheid kan alleen actie ondernemen als ze meer informatie genereert over hun levensomstandigheden. Kwalitatief en kwantitatief onderzoek is hiervoor nodig, wellicht door samenwerking tussen het CBS, de universiteit van Aruba en het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur. Ontwikkel ook programma's in het kader van bewustwording van integratie en immigratie.
- Zoals op verschillende plaatsen in dit rapport is herhaald, beschikt Aruba over een enorm potentieel. Ook heeft het land aanzienlijke vooruitgang geboekt in het sociale welzijn van zijn bevolking en de naleving van de doelstellingen van het IVRK, het CEDAW en de MDG's. Het land staat nu voor belangrijke politieke en sociale beslissingen om de gesignaleerde uitdagingen aan te pakken voor zijn huidige en toekomstige bevolking. Alleen door collectieve inspanning kan een blijvende en volledige naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen worden gewaarborgd.

Referenties

- Alofs, Luc, 'The Aruba Heritage Report: Aruba's intangible cultural heritage – an inventory. Aruba National Commission voor UNESCO, 2008', <awad.kitlv.nl/pdf//UNESCO%20report%20Luc%20Alofs%20okt08.pdf>.
- Badillo, Daniel, 'UNICEF Reporte Ejecutivo de Salud: Logros e incidencias de la acción sanitaria en Ecuador 2006–2009', PowerPoint-presentatie voor het ministerie van Sociale Ontwikkelingscoördinatie, Ecuador, 1 november 2009.
- Bureau Sostenemi, 'Cifranan 2007–2010', werkdocument, februari 2011.
- CBS (Centraal Bureau van de Statistiek), 'Double or Quits: Een studie over de recente immigratie naar Aruba 1993–2003', <www.cbs.aw/cbs/readBlob.do?id=466>, 2004.
- 2006. Informatie geleverd door het Centraal Bureau van de Statistiek.
- 2007. Informatie geleverd door het Centraal Bureau van de Statistiek.
- 2011 'Fifth Population and Housing Census', <www.cbs.aw/cbs/manageDocument.do?dispatch=view&id=1636>, 29 september 2010.
- CEPAR, 'Final Report of the National Demographic and Maternal and Child Health Survey, Ecuador 2004', Quito, 2005.
- CIA, 'Aruba', in 'The World Factbook', <www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aa.html>, laatste revisie 4 oktober 2012.
- ECLAC, 'Statistical Yearbook 2009', Santiago, 2009.
- Ministerie van Economische Zaken, Handel en Industrie, 'Economic Outlook: Aruba – 2009', Regering van Aruba, Oranjestad, 2009, <www.arubaeconomicaffairs.aw/Aruba_Economic_Outlook_2009.pdf>.
- Regering van Aruba, 'Naschoolse Opvang', <www.overheid.aw/index.asp?nmoduleid=19&wgid=6&sc=0&spagetype=21&nPageID=871&nCMSPageType=1>, 14 juni 2011.
- Nederlandse regering, 'Every Opportunity for Every Child: The Netherlands, the Netherlands Antilles, Aruba – Responses and information about youth policy in the Kingdom of the Netherlands in response to the list of issues (CRC/C/NLD/Q/3) and the list of issues under the Optional Protocol on the sale of children, child prostitution and child pornography (CRC/C/OPSC/NDL/Q/1) as issued by the UN Committee on the Rights of the Child on 13 October 2008, VN-Kinderrechtencomité, 50e sessie', 12-30 januari 2009.
- ILO, '2006 Labour Overview: Latin America and the Caribbean', <www.ilo.org/ilo-chile/cl/pdf/PL2006.pdf>, 2006.
- Jonsson, Urban, 'A Human Rights-Based Approach to Programming (HRBAP)', kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties, New York, <www.fao.org/righttofood/KC/downloads/vl/en/details/214055.htm>, 2004.

- Ministerie van Volksgezondheid en Sport, 'Aruba den Movecion: National strategic plan for sports and physical activity 2010-2013', regering van Aruba, Oranjestad, 2010.
- Ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, 'Officieel werkdocument', geleverd door de adviseur van het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur, Oranjestad, september 2011.
- Ministerie van Onderwijs, Sociale Zaken en Infrastructuur, 'A Strategic National Education Plan 2007-2017: The learner – our focus', Regering van Aruba, Oranjestad, 2007.
- Razak, Victoria, 'Culture under Construction: The future of native Aruban identity', *Futures*, vol. 27, nr. 4, 1995, pag. 447-459
- Sharpe, Michael, 'Globalization and Migration: Post-colonial Dutch Antillean and Aruban immigrant political incorporation in the Netherlands', *Dialectical Anthropology*, nr. 29, 2005, pag. 291–314.
- Verenigde Naties, 'International Human Rights Instruments: Core documents forming part of the reports of States Parties – Netherlands: Aruba', HRI/CORE/1/Add.68/Rev.1, <[www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/6a3c90f1ac9e2656c1256d87004a2438/\\$FILE/G0341185.pdf](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/0/6a3c90f1ac9e2656c1256d87004a2438/$FILE/G0341185.pdf)>, 27 maart 2003.
- VN-raad voor de rechten van de mens, 'Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Netherlands', A/HRC/21/15, <www.unhcr.org/refworld/docid/506d7dce2.html>, 9 juli 2012.
- VN-cijfers, 'Millennium Development Goals Indicators', <unstats.un.org/unsd/mdg/DataAvailability.aspx>, 2008.
- UNAIDS, 'Core indicators for the Implementation of the UNGASS Declaration of Commitment on HIV/AIDS: Aruba', <data.unaids.org/pub/Report/2008/aruba_2008_country_progress_report_en.pdf>, 2008
- UNICEF, 'State of the World's Children 2005: Childhood under threat', UNICEF, New York, 2005.
- 'Guidance for Conducting Situation Assessment and Analysis of Children's and Women's Rights', UNICEF, New York, 2008.
- UNICEF en ECLAC, 'The Right to Education: A work in progress for America and Latin America.' 'Challenges', nr. 3, 2006.
- 'Teenage Motherhood in Latin America and the Caribbean: Trends, problems and challenges', 'Challenges', nr. 4, 2007.
- Universiteit van de Nederlandse Antillen, 'Women of the Netherlands Antilles: On to a better future – The position of Antillean and Aruban woman in the present, the past and the future', 2010.
- Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken, '2012 Trafficking in Persons Report – Aruba', <www.unhcr.org/refworld/docid/4fe30ce637.html>, 19 juni 2012.
- Van der Wal, Hellen A., 'Jeugdigen op Aruba: Hoe worden ze (niet) delinquent?' ('Juveniles in Aruba: How they (do not) become delinquent'), SWP uitgeverij, Amsterdam, 2011.
- Wereldbank, 'Aruba', <data.worldbank.org/country/aruba>, 2010.

Bijlage: Toezicht op de aanbevelingen van het VN- Kinderrechtencomité voor Aruba

Jaar	1. Alternatief zorgsysteem			
2011	Geconstateerd probleem	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
	Ontbreken van een leerplichtwet	Ontwerp een nieuwe leerplichtwet.	Het Arubaanse parlement heeft op 20 december 2011 een leerplichtwet aangenomen die op 23 december 2011 door de regering is geratificeerd..	Ondanks deze juridische stap voorwaarts moeten er nog verordeningen en handhavingsmechanismen worden gecreëerd en uitgevoerd.
2008	Beperkte infrastructuur voor jongeren om deel te nemen aan naschoolse activiteiten leidt tot lange wachtlijsten	Zet alternatieve zorgcentra op voor jongeren en reduceer de wachtlijsten	<p>Er is een centrum voor kinderen met speciale behoeften geopend (het Orthopedagogische Centrum).</p> <p>Vanwege de hoge zorgkosten is Mi Spot (een naschools centrum voor kinderen tussen de vier en twaalf jaar) in 2009 opgenomen in het Traimerdia-programma. Dit programma wordt gesubsidieerd door de overheid.</p> <p>Meer dan vijftig openbare en particuliere organisaties houden zich bezig met kinderrechtenkwesties. Enkele voorbeelden hiervan zijn Respetami, Bureau Sostenemi en Panos Muchanan</p>	<p>De prestaties van de centra hangen af van de aanwezigheid van gekwalificeerd personeel, waaronder gedragstherapeuten voor kinderen met speciale behoeften.</p> <p>Er zijn samenwerkingsprogramma's met Nederlandse instellingen gericht op een betere benadering van kinderen/jongeren door Arubaanse professionals.</p> <p>Net als Traimerdia richten de meeste programma's zich exclusief op kinderen jonger dan twaalf jaar. Daarom wordt er nu een uitgebreid plan voor jongeren geformuleerd. Er zijn ook overheidsprogramma's gericht op het terugdringen van verwaarlozing en het uitbreiden van het aantal naschoolse activiteiten voor jongeren.</p> <p>Het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur is bezig met de ontwikkeling van een plan voor de re-integratie in het onderwijsysteem van drop-outs tussen de dertien en zestien jaar.</p> <p>Het ministerie van Onderwijs werkt aan een multidisciplinair centrum, compleet met een nieuwe naschoolse opvang voor jongeren.</p> <p>Het ministerie van Gezondheid tracht verwaarlozing middels een totaalaanpak terug te dringen.</p> <p>De overheid werkt aan een naschools programma voor jongeren. Zij verwacht hiermee binnen een jaar klaar te zijn. Zij probeert tevens het wegsturen van jongeren met problemen op school, zoals drugsverslaving of zwangerschap, te reguleren en ondersteuning te bieden aan werkende ouders.</p> <p>Sommige vormen van mishandeling/misbruik (fysiek, seksueel en emotioneel) komen ook voor bij de dagopvangcentra. Vandaar dat het noodzakelijk is om de kwaliteit van deze centra te verbeteren. Wetgeving hiervoor is in de maak.</p> <p>Er is een gebrek aan coördinatie tussen maatschappelijke organisaties en overheidsinstanties..</p>
	Te weinig centra voor kinderen met speciale behoeften	Zet alternatieve centra op voor deze kinderen en zorg voor preventieve zorg en kortere wachtlijsten.		

2. Klachtsysteem openbare zorg			
Geconstateerd probleem	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
3. Toegang tot medische hulp			
Geconstateerd probleem	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Beperkte toegang tot medische zorg voor onverzekerde kinderen en zwangere vrouwen	Take measures to ensure the access of children and pregnant women to medical treatment even though they are not covered by the social system.	Neem maatregelen om ervoor te zorgen dat kinderen en zwangere vrouwen die niet verzekerd zijn toegang krijgen tot medische hulp. De gehele Arubaanse bevolking inclusief de geregistreerde immigranten heeft toegang tot sociale zekerheid. Ook Yellow Cross (een programma voor zwangere migrantenvrouwen) is actief op Aruba (ministerie van Justitie en Onderwijs).	Niet-geregistreerde immigranten kunnen slechts tegen betaling gebruikmaken van het zorgsysteem. Pas zodra zij hun status legaliseren, krijgen zij volledig toegang tot de sociale voorzieningen. De kinderen van immigranten worden niet bij de burgerlijke stand geregistreerd, waardoor zij geen aanspraak kunnen maken op verschillende burgerrechten. Deze situatie vraagt om nieuwe maatregelen

4. Zorg, onderwijs en sociale integratie voor kinderen met een handicap

Geconstateerd probleem	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
24-uurszorg voor kinderen met een handicap ontbreekt	Neem maatregelen ter verbetering van het zorgsysteem voor deze groep, met name op het gebied van onderwijs en dagopvang.	Special programmes are in place in schools for pupils with disabilities, and teachers are given extra assistance in order to make it possible for these children to follow regular lessons.	The public social institutions are not always able to provide specialized attention, care and education to children with disabilities. The current system does not detect or help students that are lagging behind. Sometimes, teachers are not capable of identifying children's problems and treating them accordingly. There are not enough specific programmes for children with special needs.
Discriminatie en gelimiteerde sociale Pesten op scholen	Zet speciale programma's op om iedere vorm van sociale Pesten op scholen te voorkomen.	Certain schools have been adapted for the access of pupils with disabilities, thanks to the intervention of the board of governors and parents' committee. Schools receive special subsidies for children with disabilities, and transport to and from school is arranged. There are several NGOs active for children with disabilities and their families, for example, the Aruba Youth Association. The Government subsides the SVGA Foundation for mentally disabled children. SVGA works in schools and promotes activities such as the Special Olympics. In 2011 it started expanding round-the-clock care for children with multiple handicaps. The Sonrisa Foundation for parents with disabled children provides after-school programmes for mentally disabled children. The Mi Por Foundation provides therapy and programmes for children with physical disabilities.	When children's special needs are not addressed in schools, they are not able to keep up and they may drop out. If they do, there is no legal mechanism to put them back. Usually, children who drop out do not work either because the law prohibits child labour, so they become NEETs (not in education, employment or training), and they could end up forming gangs or joining criminal networks. The Ministry of Education is working to provide a form of education more specific for children's needs in order to prevent dropouts. Immigrant children may be excluded from school because of their legal status and language delays. As schools are in Dutch and many immigrant children do not speak the language, they are not able to study. The law says that immigrant children have the right to go to school even if they are undocumented. However, many schools do not accept them, mostly because there is not enough infrastructure or teachers.

5. Prevention of drug use			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Drug use by children	Take measures to prevent drug use in children	There is a law that prohibits the use of drugs among children. FADA, an NGO, offers prevention programmes for young people.	Various foundations and NGOs have worked hard to raise awareness about drug use and there are prevention programmes. However, there is a need to increase awareness as well as to reduce the number of dropouts and hence the number of NEETs, who may become involved with drugs.
6. Prevention of bullying in schools			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Bullying in schools	Take measures to prevent bullying in schools	Respetami, the Youth Telephone Line and some other NGOs have organized prevention programmes in schools on this subject.	Bullying can lead to dropouts and many other social problems among adolescents. Respetami and the Department of Education are conducting an investigation to understand the causes of dropouts. Even though there is growing attention to the need to prevent sexual abuse, there are not enough campaigns to stop it.

2005- 2006- 2007	7. Obtaining information about the existence of commercial sexual exploitation of children			
	Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
	Limited research into the commercial sexual exploitation of children	Implement a systematic investigation to obtain information about this problem. This should be the basis for the Government and society to take measures over commercial and sexual exploitation of children.	In the second half of 2004, the International Organization of Migration (IOM) carried out an exploratory study of human trafficking in the Netherlands Antilles, the main emphasis being on women and children. At the time of the study no commercial sexual exploitation of children was found to be taking place in the islands.	There is no specific data about this due to the fact that most of the people do not consider it as a real problem.
8. Soorten criminaliteit die kunnen leiden tot het in voorlopige hechtenis nemen van kinderen				
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties	
	Voorlopige inhechtenisneming van kinderen bij bepaalde soorten criminaliteit	<p>Introduceer alternatieven voor voorlopige hechtenis en plannen om het gebruik van dit machtsmiddel terug te dringen.</p> <p>De soorten criminaliteit die kunnen leiden tot de voorlopige inhechtenisneming van kinderen zijn: joyriding, aanranding, diefstal, vechtpartijen met wapens, moord en verkrachting.</p> <p>Voorlopige hechtenis is geoorloofd voor alle delicten waar een gevangenisstraf van minimaal vier jaar op staat.</p> <p>De rechtbank heeft echter de discretionaire bevoegdheid om tijdens de zitting af te zien van een voorlopige hechtenis. Deze optie bestaat niet voor volwassen delinquenten.</p> <p>Conform artikel 484 van het Wetboek van Strafrecht moet de rechtbank de opschoring van ieder voorarrest in overweging nemen.</p> <p>Een algemeen alternatief voor voorlopige hechtenis is om de gedaagde onder toezicht te plaatsen van de reclassering</p>	<p>Tot voor kort was er geen speciale wet die alleen van toepassing was op kinderen en jongeren. In het geval van minderjarigen kon de rechter bij het vonnis echter rekening houden met de leeftijd van de delinquent.</p>	

9. Prioriteiten van de deelnemende partijen			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
2008-2009	<p>Problemen die een impact hebben op het leven van kinderen vereisen de hoogste aandacht met betrekking tot de uitvoering van het verdrag.</p>	<p>Justitie: open een jeugdgevangenis; richt een reclasseringsunit op om kinderen die met justitie in aanraking zijn gekomen, te begeleiden bij hun terugkeer in de maatschappij; introduceer een strafrechtsysteem voor jongeren en voer dit uit</p> <p>Het ICN is onlangs gerenoveerd, waarbij de jongerenvleugel is uitgebreid met 36 extra plaatsen voor voorlopige hechtenis. Het ICN zet zich in om jonge gevangenengen beter voor te bereiden op hun terugkeer in de maatschappij.</p> <p>Bureau Sostenemi staat centraal bij het integrale preventiesysteem voor kinderen.</p> <p>Het project Cu Futuro is gerealiseerd. Dit project richtte zich op een versterkte samenwerkingsketen tussen organisaties en instellingen die zich om het lot van de kinderen bekommeren.</p> <p>Het Nationale Onderwijsplan 2007-2017 is opgezet.</p> <p>Er is een centrum geopend voor kinderen met speciale behoeften. Het parlement heeft op 19 mei 2007 een wet aangenomen ter bescherming van moeders die hun kinderen (tot maximaal negen maanden) borstvoeding willen</p>	<p>De nieuwe, op het Nederlandse model gebaseerde strafwetgeving geeft de rechter de mogelijkheid om de bijzondere omstandigheden van delinquenten jonger dan achttien in zijn overwegingen mee te nemen.</p> <p>Verwaarlozing van kinderen en tieners kan leiden tot de vorming van straatbendes. Er zijn speciale overheidsprogramma's opgezet om verwaarlozing terug te dringen.</p> <p>Kindermishandeling gebeurt meestal thuis, maar de school kan bij het vaststellen en het voorkomen hiervan een zeer belangrijke rol spelen. Telephon pa Juventud geeft voorlichting op scholen over geweld, verwaarlozing en misbruik. Bureau Sostenemi informeert leraren over het herkennen van mishandeling en de stappen die zij moeten ondernemen. Het bureau geeft ook informatie aan ouders en andere gezinsleden, de politie en ambtenaren. Gelet op het feit dat niemand over mishandeling praat, ook al weet men ervan, is de toename van het aantal gerapporteerde gevallen een belangrijk succes.</p> <p>Er is een wet tegen kindermishandeling. Kinderen zijn zich bewust van hun rechten, maar durven kwesties soms niet te rapporteren. Het is noodzakelijk uit te vinden wat kinderen leren over hun rechten en wat jonge ouders ervan weten.</p> <p>De Kindertelefoon biedt kinderen de mogelijkheid over hun situatie te praten en begeleidt ze bij het vinden van hulp in geval van mishandeling. De relatie tussen het rapporteren van een misdrijf en de juridische consequenties daarvan dient nog te worden versterkt.</p>

		<p>Education: Introduce compulsory education in the national law; focus on children who have been excluded from school; address the problems of children who are under-performing at school or who drop out of the school system particularly boys.</p>	<p>Deze wet is opgenomen in het Burgerlijk Wetboek.</p> <p>De welvaart is met 25 procent gestegen en er is een extra subsidie (USD 112) in het leven geroepen voor ouders met schoolgaande kinderen.</p>	<p>Ouders weten vaak niet hoe zij hun kinderen moeten straffen. Daarom leren kinderen niet hoe zij zich moeten gedragen, veroorzaken ze problemen op school of sluiten ze zich aan bij een straatbende. De overheid probeert ouders ervan bewust te maken dat een goede opvoeding hun verantwoordelijkheid is. Veel organisaties die met jongeren werken, verzuimen om de ouders daarbij te betrekken.</p>
		<p>Health care: Take measures to address child abuse and neglect; implement campaigns to raise the awareness of prospective parents; take measures to identify children who are suffering emotional, physical or sexual abuse in their own surroundings [home, school or neighbourhood]; take measures against aggression and other behavioural difficulties among children; run campaigns to prevent teenage pregnancy</p>	<p>De overheid heeft een preventiebeleid opgesteld inzake kindermishandeling met een focus op vroegtijdige voorlichting voor kinderen uit kwetsbare gezinnen.</p> <p>Er is een nieuwe wet op komst ter verbetering van de kwaliteit van de baby- en kleuteropvang.</p> <p>Er is een programma ingevoerd dat tienerouders tijdens en na de zwangerschap begeleidt.</p> <p>Het CEDEHM is opgericht.</p> <p>De overheid heeft een sociaal beleid ingevoerd speciaal gericht op bepaalde groepen (financieel kwetsbare personen, gezinnen, ouderen, gehandicapten en juridisch kwetsbare personen).</p> <p>Er is nu 24-uurszorg en -begeleiding voor kinderen met gedragsproblemen in opvangcentra, ook tijdens het weekend.</p>	<p>Het aantal tienerzwangerschappen is hoog. Er is een groep jongeren die zwanger raakt van oudere mannen ('sugar daddies'). Er zijn programma's speciaal gericht op het terugdringen van tienerzwangerschappen. Sommige organisaties delen op strategische plaatsen condooms uit aan jongeren. Er zijn ook enkele campagnes rond het carnaval. De campagnes ter voorkoming van tienerzwangerschappen zouden meer onder de aandacht moeten komen van de meisjes.</p>

10. De strijd tegen overgewicht			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Toenemend aantal kinderen met overgewicht	Zet een programma op om overgewicht onder kinderen terug te dringen van 30 naar 25 procent, vooral onder kleuters.	Het ministerie van Volksgezondheid en Sport heeft in 2009 een programma geïntroduceerd op kleuterscholen om het percentage kinderen met overgewicht over een periode van tien jaar terug te dringen van 30 naar 25 procent. Dit programma bevat richtlijnen voor het bevorderen van beweging en gezonde voeding en het stimuleren tot gezonder leven.	Overgewicht is een ernstig gezondheidsprobleem onder kinderen op Aruba. Bovendien zijn veel kinderen ondervoed, zelfs als zij te dik zijn. Overgewicht is het gevolg van een aantal factoren, zoals flesvoeding in plaats van borstvoeding, een dieet zonder fruit en groenten (omdat deze producten te duur zijn) en te weinig tot geen beweging na school. Dit kan leiden tot een hoge bloeddruk en diabetes al vóór het tiende levensjaar.
11. Begrotingsverdeling op het gebied van gezondheid en onderwijs			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Niet alle landen reserveren een hoog genoeg percentage van hun totale begroting voor gezondheid, onderwijs en sociale voorzieningen (artikel 4 van het IVRK stelt dat overheden bij hun investeringen hieraan prioriteit moeten geven).	Update information for 2006, 2007, 2008.	See section 3 of this report.	The budget of the Department of Economic, Cultural and Social Issues is US\$700 million, out of which 6 per cent is designated for the social area. Aruba has an excellent statistical system run by the Census Bureau of Statistics. This allows the island to keep the social indicators up to date.
12. Trial as adults of persons below 18 and reported cases			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Provide updated data on the number of persons below 18 who have been tried as adults. Also inform the Committee on the number of reported cases of abuse or ill-treatment of children during their arrest and/or detention as well as on the follow-up given to these cases.			

13. Children involved in sexual exploitation

Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Provide updated data on the number of children involved in sexual exploitation, including, pornography and trafficking, and the number of those children who were provided with access to recovery and social reintegration services.		<p>There have been no recent criminal law cases involving the sexual exploitation of Aruban children.</p> <p>Various bodies are charged with assisting the victims of child smuggling or child prostitution: Police Department, Guardianship Board [which has special powers to exercise authority over children in all kinds of situations in which they are at risk of abuse]; the Department of Social Affairs [provides accommodation, support and counselling through the social services]; Bureau Sostenemi [registers and reports cases of child abuse and neglect, but has not received any specific report of child smuggling or prostitution]; and the Victims Support Office [houses, supports and assists the victims of crimes during legal proceedings and refer them to other bodies].</p> <p>Whenever there is a case of possible child exploitation, the Public Prosecution Service has the power, pursuant to Book 1, article 272 of the new civil code, to remove children directly from parental responsibility or other authority and to make the Guardianship Board responsible for the child. Then the Department considers with whom the child should be placed and what kind of supervision she or he should receive.</p>	<p>There is no data for child labour, child abuse and trafficking, even if there are laws to prevent these issues.</p> <p>There were two cases regarding the possession and sale of child pornography, which became a criminal offence under the new legislation on sex offences. In both cases the perpetrators were tried and convicted. The video material in question was not actually produced in Aruba; it was downloaded to computers and then either distributed or retained for personal use.</p>

Questions regarding the Optional Protocol			
14. Statistical data			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Provide (if available) statistical data (including by sex, age group, urban/rural area) for the years 2005-2006-2007 and so on, for the following items:		The lack of this type of statistics remains a handicap	
<ul style="list-style-type: none"> • Number of reported cases of sale of children, child prostitution and child pornography, with a additional information on type of follow-up provided on the outcome of the cases, including prosecution, withdrawals and sanctions and rehabilitation for perpetrators. 		No cases have been registered	
<ul style="list-style-type: none"> • Number of reported cases of children trafficked to and from Aruba for sexual exploitation 			
<ul style="list-style-type: none"> • Number of reported cases of crime related to child sex tourism and follow up 			
<ul style="list-style-type: none"> • Number of child victims provided with recovery assistance and compensation as indicated in Article 9, paragraphs 3 and 4 of the Protocol 		No cases have been registered	
15. Children's ombudsperson			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Establishment of a Children's Ombuds-person	Create an office of an ombudsperson or other independent monitoring mechanism on child rights which will be in charge of receiving the complains from or on behalf of children on violations of the Optional Protocol		<p>The Youth Telephone Line conducts lectures in schools about violence, negligence and abuse.</p> <p>Respetami, Sotenemi, Pa nos Muchanan and more than 50 organizations work on issues regarding children's rights.</p>
16. Plan de campagne**			
Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Indicate whether the State party has a plan of action in relation to the sale of children, children prostitution, and child pornography. If so, please provide information on the competent authorities responsible for its implementation and coordination.			

17. Strengere straffen voor kinderpornografie**

Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Geef aan of een plan de campagne is tegen kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie. Zo ja, lever informatie over de bevoegde instanties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en de coördinatie ervan			

18. Het strafbaar stellen van bepaalde soorten advertenties**

Geïdentificeerde vereiste	Aanbevelingen	Genomen maatregelen	Observaties
Geef aan of er stappen zijn ondernomen om de productie en de verspreiding van advertentiemateriaal over kinderhandel, kinderprostitutie of kinderpornografie strafbaar te stellen			Er is geen wet die vernederende en denigrerende afbeeldingen van vrouwen in advertenties verbiedt

19. Nationale en internationale procedures voor adoptie en draagmoederschap**

Lever informatie aan over nationale en internationale procedures voor adoptie en draagmoederschap, waaronder wetgeving voor strafbare feiten onder artikel 3..			
--	--	--	--

Bron: Nederlandse overheid, 2009

Opmerkingen: ** Geen informatie ontvangen van de overheid, ondanks het feit dat daar wel om was gevraagd.

Het recht op gezondheid

Foto: © UNICEF/UNI119848/LeMoyne

Behaalde resultaten

Het gezondheidssysteem is over het algemeen goed georganiseerd, met voldoende aandacht voor kinderen en jongeren. Het ministerie van Volksgezondheid en Sport levert diensten van goede kwaliteit en zorgt voor de beschikbaarheid van adequate gezondheidsgegevens. Er is een systeem dat toezicht houdt op de gezondheid van kinderen op de kleuter- en basisschool, onder meer voor onderzoek naar de omvang van het probleem van obesitas. Bovendien heeft het ministerie psychosociale zorgdiensten in het leven geroepen om de sociaal-emotionele ontwikkeling van alle schoolkinderen te bevorderen.

De zuigelingensterfte (jonger dan 1 jaar) werd tussen 2000 en 2006 teruggedrongen met 75 procent van 6,2 naar 1,6 per 1000 levendgeborenen. Ook het kindersterftecijfer (jonger dan 5 jaar) blijft dalen. 99,2 procent van de zwangere vrouwen krijgt prenatale zorg en 95,8 procent kan kiezen voor een ziekenhuisbevalling. Alle kinderen, inclusief die van immigranten, hebben toegang tot een ziektekostenverzekering en 9 van de 10 kinderen tussen 12 en 23 maanden worden ingeënt. Er is universeel toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen.

Aruba telt slechts 435 gevallen van hiv en aids, waaronder heel weinig kinderen. De overdracht van moeder op kind is erg laag (slechts 2 procent) en deze kinderen worden onmiddellijk na de geboorte behandeld.

Openstaande uitdagingen

Obesitas is het grootste probleem voor de volksgezondheid van kinderen en jongeren. 35 procent kampt met overgewicht, hetgeen leidt tot andere ziekten, zoals diabetes en hoge bloeddruk. De beperkte lokale productie van fruit en groenten en de hoge importkosten werken de consumptie van goedkopere calorierijke voedingsmiddelen in de hand. Daarnaast bewegen kinderen in de leeftijdsgroep van 6 tot 11 jaar te weinig en is er een laag percentage zuigelingen dat alleen borstvoeding ontvangt.

Tienerzwangerschap is een fenomeen dat continue aandacht vereist. 1 op de 10 moeders is jonger dan 18 jaar. Dit beperkt hen bij het bereiken van eigen doelen in het leven en verhoogt het risico op blijvende armoede. Onderwerpen als seks en anticonceptie zijn vaak taboe in de huiselijke kring, zodat er van enige communicatie over dit onderwerp tussen ouders en kind nauwelijks sprake is. Seksuele voorlichtingsprogramma's op school zijn beperkt.

Het recht op onderwijs

Behaalde resultaten

In 2011 nam het parlement een leerplichtwet aan. De school is gratis, met uitzondering van een minimale jaarlijkse bijdrage plus de kosten voor materialen en uniformen. Er was al sprake van algemene toegang tot basisonderwijs, vooruitgang bij het uitbannen van genderverschillen en meer vrouwen dan mannen in het voortgezet onderwijs en de universiteit. De overheid is ook bezig met de ontwikkeling van een nieuw onderwijsprogramma dat het Papiamento als onderwijstaal introduceert (zie uitdagingen beneden).

Het ministerie van Onderwijs werkt sinds 2007 met een nationaal onderwijsplan ter verbetering van het onderwijsniveau. Er bestaat al een duidelijk systeem voor kwaliteitstoezicht voor scholen via zowel interne mechanismen als externe beoordelingen door de schoolinspectie. Overige recente overheidsmaatregelen zijn het PRISMA-project (ondersteuning aan niet-Nederlandssprekende leerlingen bij het leren van de taal), het Traimerdia-project (naschoolse opvang voor kinderen op de kleuterschool en de basisschool) en de voorziening van enkele naschoolse programma's voor jongeren.

Openstaande uitdagingen

Een van de grootste problemen in het onderwijs is dat er wordt vastgehouden aan een Nederlands onderwijsmodel dat niet aan de lokale behoeften is aangepast. Slechts 6 procent van de bevolking spreekt van huis uit Nederlands, terwijl 68 procent het Papiamento als moedertaal heeft, 14 procent het Spaans en 7 procent het Engels. Dit is een van de oorzaken van het hoge percentage jongeren dat zijn school niet afmaakt, met name jongens. Er is ook sprake van een groot aantal zittenblijvers, waardoor kinderen niet in de klas zitten die met hun leeftijd correspondeert. Er is geen mechanisme om drop-outs of leerlingen die van school zijn gestuurd weer in het systeem te integreren. Hierdoor worden zij NEET's ('Not in Education, Employment or Training'- geen scholing, geen werk, geen stage), wat het risico vergroot dat zij zich aansluiten bij straatbendes of criminale netwerken.

Een ander probleem is het ontbreken van communicatiekanalen tussen ouders en de school. Dit wordt verergerd door het feit dat ouders alle verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun kinderen overlaten aan de leraren. Daar komt nog bij dat er weinig alternatieven zijn voor een goede naschoolse opvang van kinderen en jongeren. De kwaliteit van de dagopvangcentra is vaak erg slecht, wat kan leiden tot verwaarlozing en soms zelfs mishandeling. De mogelijkheden van speciaal onderwijs zijn beperkt vanwege een gebrek aan leraren en scholen en beperkt beschikbare financiële middelen.

Er is weinig diversiteit in de aangeboden studies op universitair niveau, waardoor de carrière mogelijkheden beperkt zijn. Een aanzienlijk aantal studenten zet hun studie voort in het buitenland, voornamelijk in Nederland. Een sociaal beleid om hun terugkeer na afronding te bevorderen ontbreekt

Het recht op bescherming

Behaalde resultaten

Bureau Sostenemi vormt de kern van een beschermingssysteem voor kinderen en jongeren. De voornaamste taak is het doorverwijzen van kindslachtoffers van verwaarlozing en mishandeling van en/of geweld naar andere overhedsinstellingen die de gevallen adequaat kunnen opvolgen. Ongeveer 50 maatschappelijke organisaties zetten zich actief in voor kinderen en jongeren met problemen. Onder meer de Kindertelefoon, die kinderen en jongeren via een gratis telefoonnummer en chat ondersteuning en toegang biedt tot hulpdiensten.

In het nieuwe Wetboek van Strafrecht dat in 2012 werd aangenomen, werd een systeem voor het jeugdstrafrecht geïntroduceerd. Dit voorziet de rechtbank van een breder spectrum aan sancties, waaronder plaatsing in een jeugdgevangenis en een verplichte opleiding. De toepassing ervan vereist echter een rechter die gespecialiseerd is in jeugdzaken en het scheiden van veroordeelde kinderen en volwassenen. Daarnaast is een kinderrechtrechttraining noodzakelijk voor iedereen die omgaat met jeugdige delinquenten, net als intensivering van maatregelen om te voorkomen dat kinderen met justitie in aanraking komen

Openstaande uitdagingen

Hoewel de oprichting van Bureau Sostenemi een cruciale eerste stap was, is er nog steeds geen uitgebreid systeem voor de zorg en bescherming van kinderen en jongeren. Bovendien werken de diverse maatschappelijke organisaties die geweld binnen het gezin willen terugdringen onafhankelijk van elkaar en hebben ze geen gemeenschappelijke agenda.

Huiselijk geweld treft kinderen, jongeren en vrouwen. Volgens verslagen van de Kindertelefoon was 1 op de 10 oproepen van kinderen in de laatste 3 jaar geweldgerelateerd. Ouders hebben vaak geen overwicht en compenseren dit met geweld als een vorm van discipline. Vanwege de lange werkdagen van de ouders groeien steeds meer kinderen en jongeren alleen op, vaak onder slechte omstandigheden. De gevallen die Bureau Sostenemi tussen 2007 en 2010 onder ogen kreeg, betroffen fysieke, geestelijke en emotionele verwaarlozing, evenals seksueel misbruik en huiselijk geweld. Hoewel seksueel misbruik strafbaar is bij wet (maar moeilijk valt te bewijzen), lopen de strafmaten uiteen en wordt de maximale straf van 8 jaar niet toegepast.

Er zijn geen rapportages van kindersekstoerisme, maar er is wel sprake van het fenomeen 'sugar daddies', oudere mannen die een relatie aangaan met een veel jonger meisje, dat in ruil materiële vergoeding verwacht

Het recht op participatie

Behaalde resultaten

Onder de maatschappelijke organisaties gericht op vrouwen en kinderen werken er negen met en voor jongeren om jeugdparticipatie te bevorderen en kinderrechten te verwezenlijken. Hierbij is het belangrijk om het Jeugdparlement te vermelden. Dit zorgt ervoor dat de stem van de jongeren wordt gehoord, op waarde wordt geschat en dat er rekening mee wordt gehouden bij beleidsbeslissingen die invloed hebben op hun leven.

Openstaande uitdagingen

In het algemeen bevindt de deelname van jongeren aan de maatschappelijke discussie zich nog in een beginfase met een gebrek aan ruimten waar jongeren kunnen worden gehoord. Bovendien hebben vrouwen nog steeds geen gelijke rechten en mogelijkheden. In 10 jaar tijd zijn er slechts twee zetels in het parlement bijgekomen voor vrouwen (van 19 mannen en 2 vrouwen naar 17 mannen en 4 vrouwen). Dit versterkt het idee van een publieke ruimte als voornamelijk mannelijke aangelegenheid. Vrouwen hebben nog steeds geen toegang tot bepaalde arbeidsniches en verdienen 10 procent minder dan mannen.

Hoewel 1 op de 10 kinderen en jongeren buiten Aruba is geboren, zijn migrantenkinderen onzichtbaar. Immigranten staan vaak buiten de maatschappi

Aanbevelingen

Algemeen

- Implementeer de internationale overeenkomsten waaraan het eiland gebonden is. Dit door meer kennis te vergaren over de vereiste acties en maatregelen te treffen om de geïdentificeerde juridische beperkingen aan te pakken. Zorg ook voor het opstellen en uitvoeren van samenhangend beleid om naleving te waarborgen.
- Ontwikkel een consistent overheidsbeleid dat beantwoordt aan de behoeften van kinderen en jongeren. Betrek in dit beleid de volgende drie hoofdelementen: een efficiënt geïntegreerd zorg- en beschermingssysteem, een specifieke wet die één overheidsinstantie aanwijst die het regeringsbeleid voor jeugd formuleert en een andere instelling die hierbij ondersteuning biedt, en een jeugdstrafrechtsysteem.
- Creëer een dialoog tussen de staat, maatschappelijke organisaties, de private sector en de vakbonden om de bestaande institutionele verzuiling te keren, en samen te werken aan een echte oplossing voor de sociale problematiek.
- Blijf kennis vergaren over de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen op het eiland. Dit is mogelijk via voortdurende monitoring door het ministerie van Economische, Sociale en Culturele Zaken in samenwerking met de universiteit van Aruba.
- Bevorder de regionale integratie met landen in het Caribisch gebied en op het Amerikaanse continent. Het doel hiervan is een ander model voor de economische ontwikkeling te creëren en een onafhankelijke staat op te bouwen.

Gezondheid

- Zet een programma op met integrale indicatoren en doelstellingen ter preventie en beheersing van overgewicht en obesitas onder kinderen (waarbij alle relevante ministeries zijn betrokken).
- Creëer een landelijke campagne om borstvoeding te stimuleren.
- Blijf programma's voor seksuele voorlichting uitvoeren om tienerzwangerschappen te voorkomen

Onderwijs

- Pas het huidige Nederlands georiënteerde onderwijsmodel aan en ontwikkel een nieuw onderwijsprogramma dat voldoet aan de behoeften van een cultureel diverse samenleving.
- Verbeter de controlesystemen voor de onderwijskwaliteit.
- Pak het probleem aan van kinderen die op school niet mee kunnen komen en versterk het behoud van kinderen en jongeren in het onderwijsysteem.

- Leid leraren op en ontwikkel onderwijsstrategieën voor de integratie van kinderen met speciale behoeften in reguliere scholen.
- Voorzie in extra mogelijkheden voor naschoolse activiteiten, zowel op het gebied van educatie als vrijetijdsbesteding, voor kinderen en jongeren.
- Bied tweedekansonderwijsprogramma's aan voor kinderen en jongeren die hun school voortijdig hebben verlaten of ervan zijn weggestuurd.
- Garandeer dat het controlesysteem voor de kwaliteit van de dagopvang wordt toepast om geconstateerde gebreken te corrigeren

Bescherming

- Promoot en versterk de rol van Bureau Sostenemi bij de uitvoering van de kinderbescherming.
- Ontwikkel en verbeter het systeem van jeugdstrafrecht door de aanstelling van gespecialiseerde rechters en het gebruik van geschikte mechanismen voor de omgang met jeugdige delinquenten in overeenstemming met het IVRK.
- Neem maatregelen om te voorkomen dat kinderen betrokken raken bij illegale activiteiten.
- Maak het probleem van geweld zichtbaar (met coördinatie tussen maatschappelijke organisaties, de overheid en de media) om te voorkomen dat geweld normaal wordt gevonden.
- Introduceer programma's voor psychologische steun aan kinderen, jongeren en vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van geweld.
- Ontwikkel een gezamenlijk sociaal en economisch beleid gericht op deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt en dat moeders ondersteunt bij de opvang van hun kinderen, met name in de eerste jaren. Dit beleid dient ook de vaders te betrekken bij de opvoeding van hun kinderen.

Participatie

- Creëer mechanismen ter vergroting van de jongerenparticipatie in het onderwijs – bijvoorbeeld door het oprichten van leerlingenraden – en in de publieke ruimte.
- Ontwikkel een genderbeleid om de ongelijkheid tussen man en vrouw op het gebied van werk en politieke participatie om te buigen.
- Creëer mechanismen die de situatie van de buiten Aruba geboren inwoners, waaronder niet-geregistreerde vrouwen en kinderen, zichtbaar maken door kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Blijf programma's voor seksuele voorlichting uitvoeren om tienerzwangerschappen te voorkomen

Foto: © UNICEF/UNI119843/LeMoynne

unicef